

Ingyenes szűrés és egészségügyi tanácsadás

Egészségforgatag a várban

Készülnek a Forgatag rendezvényeire a várban

Fotó: Nagy Tibor

A rendszeres, időben elvégzett szűrővizsgálatok, a megelőzés, az egészségtudatos életmód jelentőségére próbálják felhívni az arra járók figyelmét a hétfőn a Vásárhelyi Forgatagon az Egészségforgatag sátrakban. Az Egészségforgatag fő támogatója, a Gedeon Richter Románia várbeli sátraiban pénteken, szombaton és vasárnap 10–17 óra között ingyenes egészségügyi szűrővizsgálaton vehetnek részt az arra járók, valamint szakorvosoktól kérhetnek tanácsot különböző problémákban.

Menyhárt Borbála

Bőrünk testünk pajzsa címmel Hidi Andrea bőrgyógyász hasznos tanácsokkal várja mindazokat, akik számára fontos bőrük egészségének megőrzése. A felnőttek többet megtudhatnak az anyajegyekről, a melanoma korai felismeréséről, illetve arról is, hogy miként védjék a gyerekek bőrét a nap káros hatásaitól. A kisebbek pedig interaktív játékok révén sajátíthatják el a bőr védelmét.

Az *Az vagy, amit megeszel!* sátorban Nemes Levente dietetikus szakember, a testtömegindex mérése után, hasznos tanácsokkal látja el az érdeklődőket, a kiegyensúlyozott táplálkozás és egészséges életmód

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron!

Lomtalanításra készülnek Marosvásárhelyen

A marosvásárhelyi hulladékgazdálkodással megbízott új szolgáltató, a Polaris-Urban társulás szeptember elején megkezdte a háztartásokban fölöslegessé vált nagy méretű hulladék összegyűjtését.

4.

Örökségünk nyomában

A Marosvásárhelyi Örmény–Magyar Kulturális Egyesület, a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatallal együttműködésben két örmény származású jeles személyiség, Petelei István író és dr. Czákó József orvosprofesszor emléke előtt tisztelgve emléktáblát avat.

15.

Gyerekszemmel a világ sokkal érdekesebb

„A gyermek egy kis földönkívüli, akit használati útmutató nélkül itt hagytak. Nem érti a világ rendjét, rendszerét, nem érti, hogy mi mi után következik. Egy végtelen tér veszi körül, nem érti az időt. Ahhoz, hogy megalapozzuk az érzelmi biztonságát, átlátható dolgokra van szükség...”

18.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Az Optika Optofarm folytatja akcióját

nyugdíjas ügyfelei számára:

50%-os kedvezménnyel

kaphatók a közellátó műanyag monofokális lencsék

augusztus 31-ig.

Keressen minket

Marosvásárhelyen, Szászrégenben és Szovátán!

Előjegyzésért hívja a **0265-212-304-es telefonszámot!**

Aktuális

Betépett csontváz a szekrényből

Benedek István

Alig volt ideje megszáradni a tintának a közlekedési szabálykönyv egyik legutóbbi módosításán, amely szerint nem kerülhetik el a le-töltendő büntetését azok, akik jogosítvány nélkül, alkohol vagy kábítószer hatása alatt vezetve követnek el halálos balesetet, és a tengerparton két fiatal esett áldozatul egy kábítószeres ámokfutónak. A törvénymódosítást a szociáldemokraták kezdeményezték, és saját érdekszférájukban kell először kiállnia a gyakorlat próbáját.

A hétfőn történt tragédiáról a média részletesen beszámolt a napokban, de néhány érdekes részlet eddig még nem kapott túl nagy nyilvánosságot. Rendőrviceken keményre edződött nyomroknak is túl sok bakit követtek el az egyenruhások az ügy kapcsán. És hogy ez nem volt véletlen, akkor lett világosabb, amikor a helyi média elkezdett részleteket feltárni az ügyről. A hatalmas felháborodást kiváltó eset tettesének például röpké gyorsasággal került egy neves ügyvédje. Az illető a helyi szociálprefektusnak a testvére, aki a párt helyi és megyei szervezeteit is képviseli mindenféle törvényes ügyekben. És mint ez ilyenkor lenni szokott, sietett kijelenteni, hogy védenca átlagos családból származik, szinte áldozat, hiszen a drogot mástól

(Folytatás a 3. oldalon)

AUGUSZTUS

25., péntek

A Nap kel
6 óra 33 perckor,
lenyugszik
20 óra 15 perckor.
Az év 237. napja,
hátravan 128 nap.

IDŐJÁRÁS

Változó

Hőmérséklet:
max. 29 °C
min. 18 °C

*Isten éltesse!

Ma LAJOS és PATRÍCIA, holnap IZSÓ napja.
IZSÓ: a héber Ézsau (jelentése: nyers, szőrös) név régi magyar formája.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR – 2023. augusztus 24.

1 EUR	4,9345
1 USD	4,5398
100 HUF	1,2768
1 g ARANY	276,6033

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében:
Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám,
2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között,
szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

Őszi felvételi

A marosvásárhelyi George Emil Palade Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány- és Technológiai Egyetem őszi felvételit hirdeti a különböző egyetemi karokon üresen maradt helyekre. Az érdeklődők szeptember 1. és 6. között iratkozhatnak be a <https://admitere.umfst.ro/> platformon. 978 üres hely van, ebből 385 térítésmentes és 593 tandíjas. A helyekről az adminfo.umfst.ro honlapon lehet tájékozódni.

Jövő szerdán látható a Csoportterápia

A Franzol Management augusztus 24-i, csütörtöki, nyári színpadra tervezett előadását a kedvezőtlen időjárás-előrejelzés miatt 30-án, szerdán 19 órára halasztotta, az új helyszín a Kultúrpalota nagyterme. A megvásárolt jegyek érvényesek az új időpontra, vagy visszaválthatók. A Csoportterápia vígjáték a lélekről, esendőségről, vágyakozásról, útkeresésről, azaz rólunk szól – írják közleményükben a szervezők.

Könyvbemutató Marosszentgyörgyön

Augusztus 30-án 18 órától a marosszentgyörgyi plébánia tanácstermében Nagy Miklós Kund bemutatja Baricz Lajos A szív bőségéből – 124 szonett –, Békesség e háznak – 135 szonett – és Zarándoklat című kötetét. A könyvekben szereplő képekből összeállított kiállítást Czirják Lajos nyitja meg. Közreműködnek: Pataki Ágnes, Szántó Árpád, a Jubilate Deo, a Szent György kórus és a Kolping Család kórusa. Műsorvezető: Moldovan Irén.

Rövidesen kiválthatók a VSK-bérletek

A Marosvásárhelyi VSK szeptember 4-től elkezdje árusítani a „3 az 1-ben” egy áráért típusú bérletet a 2023–2024-es idény hazai pályán megrendezett mérkőzéseire, azaz a férfi- és női kosárlabda-, illetve a teremlabdarúgó-mérkőzésekre. A bérleteket két szakaszban lehet megvásárolni. Az első szakaszban, szeptember 4. és 17. között a helyszínen, a Tutaj utca 1. szám alatt lehet bérletet váltani azoknak, akik a 2022-2023-as idényben is rendelkeztek bérlettel. Ára 200 lej. A második szakaszban, szeptember 18. és október 4. között online is vásárolható bérlet a bilete.ro platformon, illetve a helyszínen. Ára 250 lej. A nyugdíjasoknak, egyetemistáknak és tanulóknak az első szakaszban 120, a másodikban 160 lejbe kerül a bérlet.

Több marosvásárhelyi utca lesz egyirányú

A Maros Megyei Rendőrség javaslatára, a közúti közlekedés biztonságosabbá tétele érdekében egyirányúvá teszik Marosvásárhelyen a Vulkán, Borzești, Fenyő, Kelemenhasasok és Petrilla utcákat. Egyirányú lesz a Vulkán utca az Alexandru Papiu Ilarian és a Fenyő utca közötti részen, a Borzești utca a Kelemenhasasok utcai kereszteződéstől az Alexandru Papiu Ilarian utcáig, a Kelemenhasasok utca a Vulkán utcától az Alexandru Papiu Ilarian utcáig, a Vulkán utca a Kelemenhasasok utca felé. A Petrilla utcában a Tudor Vladimirescu utca és a Predeal utca között lesz egyirányú a forgalom – tette közzé a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

Közel harminc borászat nedűi a Borudvarban

A Marosvásárhelyi Studium Borudvar idén is változatos borkínálattal, esti koncertekkel fogadja a marosvásárhelyieket és minden borkedvelőt.

A Studium–Prospero Alapítvány és partnere, az Erdélyi Hagyományok Háza által szervezett esemény augusztus 24–27. között, naponta 17:00 órától várja vendégeit a Forradalom utca 8. szám alatti udvarban.

A korábbi évekhez hasonlóan, ezúttal is a hazai és magyarországi boroké lesz a főszerep, több mint százféle bor közül válogathatnak a borkedvelők, közel 30 borászat kínálatából.

Nyolc házikónál lehet minőségi palackozott bort fogyasztani vagy elvitelre vásárolni. Három házikónál finom, hagyományos ízű felvágott- és kézműves sajtkülönlegességek várják az idelátogatókat, de boros fagy elfogyasztására is lesz lehetőség.

Minden nap 18:00 órai kezdettel borkóstolón vehetnek részt az érdeklődők, a vasárnapi borkóstoló román nyelven zajlik.

A borokat kizárólag a Borudvar gravírozott üvegpoharáiban lehet fogyasztani, amelyek a bejáratnál vásárolhatóak meg.

A Borudvar fő támogatói: Nemzetpolitikai Államtitkárság, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Program

Péntek, augusztus 25.

- 17.00 – Kapunyitás
- 18.00 – Borkóstoló – a magyar külügyi borválogatásból
- 20.00 – Koncert – The Wingman Trio

Szombat, augusztus 26.

- 17.00 – Kapunyitás
- 18.00 – Borkóstoló – Breitenbach Pince – Tokaj – Kiss János
- 19.30 – Koncert – Pergő zenekar
- 21.00 – Koncert – Korinda zenekar
- 22.00 – Táncház

Muzsikálnak: a Pergő és a Korinda zenekarok

Vasárnap, augusztus 27.

- 17.00 – Kapunyitás
- 18.00 – Borkóstoló – Năstase pincészet – Cristian Năstase (RO)
- 19.00 – Koncert – JamBridge zenekar

Fotó: Nagy Tibor

Beugró by RMDSZ a Forgatagon

Az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete a Vásárhelyi Forgatagon önálló programsorozattal jelentkezik. A beugró by RMDSZ elnevezésű sátorban a közösségünket foglalkoztató témáknak és számos foglalkozásnak adnak teret.

Augusztus 25. és 27-e között a Beugróban panelbeszélésekkel, mesterséges intelligencia által rajzolt képkiállításokkal, kávéworkshoppal és egy több mint 300 éves recept alapján elkészített sütemény kóstolójával várják az érdeklődőket.

A kisebbek kipróbálhatják az óriásjengát és a Legendárium rajzfilmsorozatot új részeit tekinthetik meg.

Szombaton két helyszínen is zajlanak a városi szervezet eseményei, hiszen a Vásárhelyi Forgataggal és a 112 kávézóval közös szervezésben az Enescu utca is csatlakozik a programkavalkádhoz.

Részletes program: <https://forगतag.ro/events/c/beugro-by-rm-dsz/>.

Az RMDSZ marosvásárhelyi szervezetének sajtóirodája

Magyar és román futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Augusztus 25., péntek:

- * 18.30 óra: Galaci Suporter Club Oțelul – FC Voluntari (Szuperliga, 7. forduló)
- * 21.30 óra: FC Universitatea 1948 Craiova – Bukaresti Rapid 1923 (Szuperliga, 7. forduló)

Augusztus 26., szombat:

- * 11.00 óra: Campionii FC Argeș Pitești – Chindia Târgoviște (2. liga, 4. forduló)
- * 16.30 óra: Kecskeméti TE – Puskás Akadémia FC (NB I, 5. forduló)
- * 18.45 óra: Diósgyőri VTK – Kisvárdai Master Good (NB I, 5. forduló)
- * 19.00 óra: Kolozsvári CFR 1907 – Botosáni FC (Szuperliga, 7. forduló)
- * 21.00 óra: Újpest FC – Zalaegerszegi TE FC (NB I, 5. forduló)
- * 21.45 óra: Bukaresti Dinamo 1948 – Petrolul 52 Ploiești (Szuperliga, 7. forduló)

Augusztus 27., vasárnap:

- * 11.00 óra: Bukaresti CSA Steaua – CSM Alexandria (2. liga, 4. forduló)
 - * 13.00 óra: Jászvásári CSM Politehnica – Sepsiszentgyörgyi Seps OSK (Szuperliga, 7. forduló)
 - * 16.30 óra: Debreceni VSC – MTK Budapest (NB I, 5. forduló)
 - * 18.30 óra: Ferencvárosi TC – Paksi FC (NB I, 5. forduló)
 - * 20.30 óra: Fehérvár FC – Mezőkövesd Zsóry FC (NB I, 5. forduló)
 - * 21.30 óra: Konstancai FCV Farul – CSU Craiova (Szuperliga, 7. forduló)
- Augusztus 28., hétfő:**
- * 18.30 óra: Nagyszebeni Hermannstadt – Kolozsvári FCU (Szuperliga, 7. forduló)
 - * 21.00 óra: Budapest Honvéd – Szombathelyi Haladás (NB II, 6. forduló)
 - * 21.30 óra: Aradi UTA – Bukaresti FCSB (Szuperliga, 7. forduló)

RENDEZVÉNYEK

Vámos települések találkozója

Augusztus 26-án, szombaton Vámosgálfalván, a sportpályán 10 órától tartják a Vámos települések XIV. nemzeti találkozóját. A Kis-Küküllő menti községközpont másodjára házigazdája a települések küldöttségei találkozásának, amelyre több mint 260 vendéget várnak. Színes forगतag, kisebb kirakóvásár, kézműves termékek bemutatója, előadások várják a Vámosgálfalvára érkezőket. A meghívott előadóművészek között van Zoltán Erika és zenekara, a Titán és a Compact zenekar, valamint a Pity-

tyes2es és Gyufa. 22 órakor tűzijátékkal zárul az ünnepség.

Községi nap Mezőbándon

Szeptember 3-án, vasárnap Mezőbándon községi napot tartanak. A megnyitóra 13.30 órakor kerül sor lelkészek részvételével, a zenés szórakoztató műsor 14 órakor veszi kezdetét. A délután és este folyamán többek között szerepel Nagy Linda, Gyárfás István, Miklós Szilvia és László Attila, továbbá Nicoleta Voica, Lucian Dragan jr. és a Contrast Live Band együttes. Táncol a helyi Csipkebogyó és a Zestrea Bandului néptáncgyűttes. Fellép a Pityes2es és Gyufa. Az ünnepség 23 órától tűzijátékkal zárul.

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn. APRÓHIRDETÉS: Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasag.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujasag.ro E-mail: nepujasag@e-nepujasag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Lezuhant a zendülő Wagner-vezért szállító magángép Oroszországban

Lezuhant egy magánrepülő szerdán az oroszországi Tver megyében. Az orosz hatóságok első tájékoztatása szerint az utaslistán Jevgenyij Prigozsín, a Wagner katonai magánvállalat alapítójának neve is szerepelt. Később megerősítették, hogy Prigozsín is a gép fedélzetén volt a balesetkor.

Az MNT-Aero tulajdonában levő Embraer Legacy típusú gépen tíz ember utazott, mindnyájan életüket veszítették – közölte az orosz rendkívüli helyzetek minisztériumának sajtószolgálat.

A repülőgép a moszkvai Seremetyjevo repülőtérrel tartott Szentpétervárra. A fedélzetén háromfős személyzet és hét utas tartózkodott. Túlélő nincs – értesült a tárcától a TASZSZ orosz állami hírügynökség.

A Roszaviacija orosz légiügyi hatóság különbizottságot állított fel a vizsgálat lefolytatására a szerencsétlenség ügyében. A hatóságokra hivatkozó RBK gazdasági lap szerint az eljárás minden lehetőséget számba vesz, a pilóta hibájától a „külső hatásig”.

A gép Kuzsenkino község közelében zuhant le. A helyszínen a rendvédelmi szervek és a rendkívüli helyzetek minisztériuma munkatársai tartanak szemlét, keresik a gép fekete dobozait. A nyomozást Igor Dudenya, a tveri régió kormányzója személyes ellenőrzése alá vonta.

Az incidens pontosan két hónappal a Prigozsín által alapított Wagner zsoldoscsoporthoz tartozó zendülése után történt. A katonai magánvállalat fegyveresei Kelet-Ukrajnából kiindulva elfoglalták akkor Rosztov-na-Donu várost és fegyveres gépkocsioszlopot indítottak Moszkva felé, az orosz hadvezetés színterét és állítólagos korrumpáltsága ellen tiltakozva.

A másfél napig tartó lázadás, amelyet számos elemző a legkomolyabb kihívásnak tekintett Vlagyimir Putyin orosz elnök több mint két évtizede tartó kormányzására, a nyilvánosság számára tisztázatlan körülmények között ért véget, Aljakszandr Lukasenka fehérorosz államfő közvetítésével. Prigozsín elrendelte erőinek visszavonulását.

Noha Putyin akkor hazaárulásnak minősítette a történeteket, és a Wagner fegyveresei a jelentések szerint többeket megölték és repülőgépeket is lelőttek, nem történt felelősségre vonás. Prigozsín a harcosaival az alku részeként Fehéroroszországba vonulhatott, hogy ott részt vegyen a helyi hadsereg kiképzésében.

A büntetett előéletű szentpétervári Prigozsín a közétkeztesben szerzett vagyont, ami miatt a sajtóban rajta ragadt a „Putyin vendéglőse” kifejezés. Azt állítják róla, hogy az Oroszország északi fővárosában létrehozott „trollfarmja” a közösségi médián keresztül több nyugati ország politikai életére hatást gyakorolt.

Az általa alapított Wagner katonai magánvállalat titkos kildetések hajtott végre Kelet-Ukrajnában a 2014-es államcsínyt követően, majd Szíriában és Afrika több országában. A zsoldoscsoporthoz tartozó amnesztiát ígérve elítelt bűnözőket is felvettek, az Ukrajna ellen 2022-ben elindított háborúban, komoly veszteségeket elszenvedve, kulcsszerepet játszott Bahmut elfoglalásában.

Prigozsín az elmúlt napokban Afrikából jelentkezett be videón, kijelentve, hogy a csoport a kontinens több országában aktívan tovább szolgálja az orosz érdekeket. Több, a Wagner-csoporthoz köthető Telegram-csatorna szerint a Prigozsint szállító gépet lelőtték. (MTI)

Mauin változatlanul ezernél többen vannak az eltűntek listáján a tűzvész nyomán

Hawaii tűzvész sújtotta Maui szigetén a hatóságok 1000 és 1100 közé tették a változatlanul eltűntként nyilvántartott emberek számát szerdán.

Steven Merrill, a Szövetségi Nyomozó Iroda (Federal Bureau of Investigation) Hawaii-szigeteki kirendeltségének vezetője sajtótájékoztatóján úgy fogalmazott, hogy az eltűntek listáján mindenki szerepel, akit akár csak keresztnév alapján megemlíthettek hozzátartozói. Hangsúlyozta, hogy minden egyes, a listán szereplő ember hollétét külön próbálják felderíteni. A számok gyorsan változhatnak, mert az eltűntek között olyanok is vannak, akiket a hozzátartozók időközben épségben megtalálnak – jegyezte meg.

Az 1000-1100 eltűntről szóló adatot egy nappal azután közölte az FBI, hogy helyi közigazgatási vezetők 850 emberről beszéltek. Két héttel a Maui középső, valamint nyugati felén pusztító erdő- és bozóttűzek kiterjedését követően a megtalált halálos áldozatok száma hivatalosan 115, akik közül szerda reggelig 43-at sikerült azonosítani részben a hozzátartozók által szolgáltatott DNS-minták alapján. A helyi hatóságok továbbra is arra kérik azokat, akik rokonukat keresik, hogy adjanak genetikai azonosításra alkalmas mintát.

A romok átvizsgálásán dolgozó kutyás keresőegységeket az FBI helyszínelői, igazságügyi orvosszakértői segítik a maradványok feltérítésében és azonosításában – mondta el Steven Merrill, az FBI helyi vezetője.

A Lahaina történelmi várost szinte teljes egészében elpusztító tűzvész pontos okainak feltérítésén változatlanul dolgoznak, miközben kérdések merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a Lahaina központi megye vezetői mennyire voltak tisztában az augusztus 8-i katasztrófa nagyságrendjével. Richard Bissen, a térségért felelős polgármester a tűzvész napján este adott interjúban arról beszélt, hogy „örömmel tud beszámolni az utak újranyitásáról”, miközben Lahaina városa akkor már lángokban állt, és a település 80 százaléka szinte teljesen leégett.

A vizsgálat alapján a tűz keletkezésében több tényező együttesen játszott szerepet, azaz a térségben kialakult szárazság, egy közeli hurrikán okozta szélvihar, valamint a leszakadt, feszültség alatt maradt villanyvezetékek. Sokan felvetik a helyi áramszolgáltató felelősségét, amiért az ilyenkor szokásos szabályokat nem követte, és a szélvihar idejére a bozóttűzveszélyes területet nem áramtalanította. (MTI)

Donald Trump:

az ukrainai háborúnak azonnal véget kell érnie

Az Egyesült Államok határának biztosítását nevezte legelső elnöki feladatának Donald Trump a jövő évi újrávalásztása esetén – a volt elnök szerdán Tucker Carlson közösségi médiában elérhető műsorának adott interjút. Trump elmondta azt is, az ukrainai háborúnak „azonnal véget kell érnie, és nem az egyik vagy másik oldal miatt, hanem azért, mert több százezer ember már életét veszítette”.

Donald Trump hangsúlyozta: legelső intézkedése a határ szigorú lezárása lenne a törvénytelenül érkezők előtt, és csak azok mehetnének be az Egyesült Államokba, akik ezt legálisan akarják megtenni.

Azon százezreket – szavai szerint a bűnözőket –, akik törvénytelenül érkeztek, hazaküldéné országukba – tette hozzá.

A jelenlegi kormány határvédelmi kudarcára vonatkozó kijelentését azzal támasztotta alá, hogy az illegális határátlépők csak az elmúlt hónapban a világ 149 országából érkeztek, és „fogalmunk nincs arról, hogy ki lép be”.

Allítása szerint az ország történelmében az ő elnöksége idején volt a lesgzigorúbb a határ őrzete, a felépített csaknem 500 mérföld fallal, amit megválasztása esetén tovább építene.

Utódját, Joe Bident az ország történetének legrosszabb elnökeként jellemezte, és inkompetensnek nevezte többek között az ukrainai háború kezelését illetően. „Ennek a háborúnak azonnal véget kell érnie, és nem az egyik vagy másik oldal miatt, hanem azért, mert több százezer ember már életét vesz-

tette” – fogalmazott, hozzátéve: szerinte nagyon könnyen véget lehetne vetni a háborúnak, és ha ő lett volna az elnöki székben, a háború soha nem tört volna ki.

Kétségsbe vonta Joe Biden szellemi és fizikai alkalmasságát az elnöki pozícióra, de ahogy mondta, ettől még elképzelhető, hogy ténylegesen ő indul a demokráta jelöltjeként. Megjegyezte, hogy szívesen megméretné magát újra Joe Bidenttel szemben, már csak a mostani elnök által nyújtott teljesítmény miatt is, amit szörnyűnek nevezett.

Az ellene indult eddigi négy bünvádi eljárással kapcsolatban Donald Trump kijelentette: támogatottsága ezek nyomán csak emelkedett, ami azt bizonyítja, hogy az emberek megértették azok politikai jellegét.

A közösségi médiában nyilvánosságra hozott interjúval egy időben sugározták a Fox News országos televízióban 8 republikánus elnökjelölt-aspiráns vitáját. Arra a kérdésre, hogy miért nem vesz részt a vitában, Donald Trump azt mondta: nem látja értelmét, hogy olyanok kérdéseit állja, akiknek a támogatottsága messze elmarad az övétől, többeké közülük alig 1-2 százalék a republikánus választók körében.

Tucker Carlsonnak arra a kérdésére, hogy látja-e egy nyílt erőszakba torkolló konfliktus kialakulásának esélyét az Egyesült Államokban, Donald Trump azt mondta, hogy nem tudja, de „a szenvedély, és ezzel egy időben a gyűlölet soha nem látott szintje jellemzi az országot, ami soha nem jó kombináció”. (MTI)

Ország – világ

Két költségvetés-kiigazítás lesz idén

Két költségvetés-kiigazítást tervez idén a kormány, az egyikre szeptemberben, a másikra az év vége felé, várhatóan novemberben kerül sor – értesült az Agerpres kormányzati forrásból. A szeptemberi kiigazítás fő kedvezményezettje a fejlesztés és a szállításiügyi minisztérium lesz. Kormányzati források arról is beszámoltak, hogy a délkelet-európai állam- és kormányfők hét eleji athéni egyeztetésén Ursula von der Lyen EB-elnökkel folytatott megbeszélésen az államháztartási hiánnyal kapcsolatban Marcel Ciolacu miniszterelnök hangsúlyozta, hogy Romániának számos többletkiadása volt az ukrainai háború miatt. Kiemelte ugyanakkor, ez az első év, amikor az ország a védelemre fordítja bruttó hazai termékének 2,5 százalékát. A deficittel kapcsolatos tárgyalások az EB képviselőivel szeptember 1-jén folytatódhatnak majd, amikor a kormányfő hivatalos látogatást tesz Brüsszelben. Szeptember 1-je előtt munkalátogatást tesz Brüsszelben a munkaügyi, a pénzügyi, valamint az európai beruházásokért és projektekért felelős miniszter is. (Agerpres)

Rendőrségi elbocsátások a múlt hét végi tragédia nyomán

A belügyminiszter által a 2 Mai tengerparti településen történt közúti baleset ügyében elrendelt vizsgálat nyomán elbocsátották a Konstanca megyei rendőr-főkapitányság helyettes vezetőjét, a közlekedési osztály vezetőjét, a mangaliai rendőrség vezetőjét, a Vama Veche-i rendőrség vezetőjét – jelentette be szerdán Eduard Ionescu, a belügyminisztérium sajtóirodájának képviselője. A belügyminisztériumi képviselő szerint ugyanakkor egy rendőrtiszt és két rendőrugyónk tevékenységében esetleges büntetőjogi vonatkozásokat is találtak, és értesítik az ügyészséget. (Agerpres)

Szeptember végén szavaznak a spanyol miniszterelnök-jelölről

A spanyol parlament szeptember 26-án kezdődő, kétnapos ülésén tartja a miniszterelnök-választási vitát és szavazást – közölte Francina Armengol, a törvényhozás alsóházának elnöke szerdán. A házelnök döntését megelőzően egyeztetett Alberto Núñez-Feijóo kormányfőjelölttel is, akinek szerinte így kellő ideje marad, hogy lefolytassa a szükséges tárgyalásokat a különböző politikai formációkkal. VI. Fülöp spanyol király kedden jelentette be, hogy a július végi választásokon győztes konzervatív Néppárt (PP) elnökét kéri fel, miután előzetesen egyeztetett a parlament hét pártjának vezetőivel az esélyekről. A PP elnöke saját pártjának 137 igen voks mellett a Navarrai Népi Unió (U.P.N.) és a Kanári-szigeteki Koalíció (CCa) egy-egy képviselője, valamint a VOX 33 fős frakciójának támogatására számíthat, amelyek összesen 172 szavazatot jelentenek. (MTI)

Betépett csontváz a szekrényből

(Folytatás az 1. oldalról)

kapta, és így tovább. Gyorsan felsült, mert hamar kiderült, hogy a legénynek már két, gyanúsán gyorsan lezárt bünvádi eljárása is volt kábítószer-birtoklásért. De azért ne menjünk el szó nélkül amellett, hogy ha az ügyvédnek igaza van, akkor a romániai átlagember ismérve az, hogy több száz ingatlant birtokol a fővárosban és a tengerparton, többek között két olyan lakótömböt is, melyekben négyzetméterenként háromezer euróért már köszönnek is a vevőjelöltnek. Meg ötvenezer eurós retró Mercedes kabriórt tol a jogosítványt frissen szerzett fiókája drogszagú hátsója alá, hadd lássa a világ, hogy nem éheznek ám ott-hon. És üzleti szíalon kapcsolatban áll a szocdem párt bároinok befolyási körébe tartozó, uszorázásban utazó alakokkal is, így a párt farzsebében tenyésző ügyvéd lóhalálában érkezik, ha úgy kívánja a helyzet. Az érdekszálak egészen magasra vezethetnek, ha ilyen röviddel a választási szuperesztendő előtt egy ekkora botrányt kavarázó ügyben ilyen politikai hátszélű jogász veszi át egy többszörösen visszaeső kábítószeres előéletű, nyomdafestéket tűrő jelzővel nem minősíthető egyed védelmét.

Az ügy kapcsán vélhetően néhány rendőrt civilek vetköztetnek az épp zajló vizsgálatok nyomán, de az alacsony rangú egyenruhások ugyanolyan áldozatai a romlott rendszernek, mint a két halálra gázolt diák. Ha lehet valami pozitív következménye ennek az egésznek, az az, ha működni fog a gyakorlatban is az új szabály, és legalább néhány évre kivonják a forgalomból az ámokfutót, az eset pedig elgondolkodtat pár hasonszőrűt, és egy foknyival biztonságosabbá válhatnak a közutak a hétköznapi halandók számára. Bár akkor is elgondolkodhatunk azon, hogy mennyit érnek az emberleletek a különböző helyeken, amikor a nálunk kapható tétel hét év letöltendő, miközben épp a napokban egy, a megdöbentésig hasonló amerikai ügy tettese életfogytiglant kapott. Ha lenne politikus, aki kezdeményezné a hasonló szigorítást itt is, most sok szavazatot szerezhetne.

Egészségforgatag a várban

(Folytatás az 1. oldalról)

érdekében. Az egészségügyi szakemberek ugyanis egyöntetűen úgy vélekednek, hogy a helytelen táplálkozás számos betegség forrása is lehet.

Az idei Egészségforgatag keretében dr. Ledán M. Szende és dr. Vincellér Ákos fogorvosok is várják az érdeklődőket az Expressz fogászat sátorban, ahol az általános, helyben végzett fogászati felmérés és szűrés mellett a helyes fogmosás alapjairól is szó lesz, hiszen bármilyen idősök is vagyunk, a rutinosan beépült apró dolgokat, mint például a fogmosás, nem biztos, hogy a leghelyesebben végezzük. Gyakran hallani, hogy az emberek félnek a fogorvostól, irtóznak bármiféle beavatkozástól, a hétvégén a várban viszont laza, barátságos környezetben várnak mindenkit a szakemberek, ahonnan személyre szabott ajánlással távozhat minden látogató.

Az Intim Zóna elsősorban a fiatalokat kívánja megszólítani, a szakemberek hasznos tanácsokkal látnak el bárkit, akinek kérdései vannak a szexuális élettel, illetve a fogamzásgátló módszerekkel kapcsolatban.

A *Tervezd meg az előre nem láthatót* kampányt 2013-ban indította útjára a Fogamzásgátló és Szexuális Oktatási Társaság (SECS). Ennek keretében a korszerű fogamzásgátlás helyes használatáról tájékoztatnak a szakemberek. A

PlanificaNeprevazutul.ro online szexuális és fogamzásgátlási oktatási platform a korszerű fogamzásgátlási módszerekről szól,

különösen a 16 és 24 év közötti fiatalok számára kínál hasznos információkat a módszerekről, előnyeikről és hátrányaikról, elosz-

latva az ezzel kapcsolatos mítoszokat és kétélyeket.

Ugyanakkor a platformon elérhető *Kérdezd az orvost* rovatban a fiataloknak lehetőségük van a szexuális élettel és a fogamzásgátló módszerekkel kapcsolatos kérdése-

iket, aggályaikat szóvá tenni és megvitatni. Az Egészségforgatagon *Tervezd meg az előre nem láthatót* címmel szakember, egy szülész-nőgyógyász szakorvos válaszol a kérdésekre, illetve az érdeklődőket tájékoztatják a fenti platformokról is.

Az Osteopharm szakemberei talp- és lábboltozat-állapotfelmérést végeznek. A talp-lábfaj gyermekkori feltérképezése lehetővé teszi a kóros állapotok korai felismerését, diagnosztizálását és kezelését. A lúdtalp, bokasüllyedés és bizonyos gerincdeformitások csak gyerekkorban vagy serdülőkorban kezelhetők. Ezen a téren az Osteopharm szakemberei hasznos tanácsokkal szolgálnak az arra járóknak.

Az Ortoprofil cég az Egészségforgatag keretében a gyermekkori és serdülőkori gerincelváltozásokról tájékoztatja a szülőket, illetve segít megoldást keresni a gondok orvosolására. Ez a program pont a Forgatag mindhárom napján 12–17 óra között érhető el, és előzetes jelentkezés szükséges a helyszínen 12 óráig.

A Gedeon Richter Románia támogatásával, a Yuppi tábor közreműködésével a 3–14 év közötti gyerekeket várják, hogy csatlakozzanak a *Ha nagy leszek, kutató leszek!* interaktív foglalkoztatásokhoz. Ez izgalmas, oktató játékok és kísérletezések által a kicsik lenyűgöző utazáson vehetnek részt a tudományok világában.

Tavaly is sokan felkeresték az egészségügyi szaktanácsadó sátrakat

Fotó: Menyhárt Borbála (archív)

Lomtalanításra készülnek Marosvásárhelyen

A nagy méretű hulladék a Raktár utcába vihető

A marosvásárhelyi hulladékgazdálkodással megbízott új szolgáltató, a Polaris-Urban társulás szeptember elején megkezdte a háztartásokban főlegessé vált nagy méretű hulladék összegyűjtését. Addig is, amíg ez elkezdődik, a város a Raktár utca 24. szám alatt a lakosság rendelkezésére bocsát egy gyűjtőpontot, ahová elszállíthatók és a kihelyezett konténerekben elhelyezhetők a kidobandó bútorok, az elektromos és elektronikai cikkek – közölte a Népújsággal Moldovan Florian, a városi közterületek kezeléséért felelős igazgató, aki arról is beszámolt, miért emelkedett év közben a lakossági szemétdíj.

Mezey Sarolta

– Szeptember elsejéig pár nap van hátra, addig a Raktár utcába vihető a nagy méretű hulladék, de mi lesz szeptember elseje után, megmarad vagy felszámolják a Raktár utcai gyűjtőpontot?

– Ha a marosvásárhelyieknek sürgős a hulladék elszállítása, és nem tudják megvárni a Polaris-Urban szolgáltató kampányát, addig is saját költségükön a Raktár utca 24. szám alá szállíthatják a hulladékot. Szeptember 1-je után is üzemeltetjük a gyűjtőpontot, a lakosság által ide szállítható a nagy méretű hulladék, mindaddig, amíg létre nem jön a marosvásárhelyi hulladékudvar (CAV), ahová a lakosság hulladékot helyezhet el. Ennek a létesítését a Környezetvédelmi Minisztérium finanszírozza, kiterjedése 1,5 hektár lesz. A hulladékudvarban külön konténerekben gyűjthetők a különféle hulladékok, az épületbontásból és -felújításból származó törmelék, a gumibroncs, a növényi hulladék, üveg és így tovább. Ide kizárólag a lakosság a saját háztartásából származó hulladékot viheti.

– Hogyan szervezi meg szeptember 1-jétől a Polaris-Urban köztisztasági szolgáltató a nagy méretű hulladék összegyűjtését?

– Nagy konténereket helyeznek ki a város előre meghatározott pontjain – ahogyan ezelőtt két-három hónappal tettük a lakásfelújításból, építkezésből származó hulladék gyűjtésére –, s ezekben a konténerekben lehet elhelyezni a hulladékot. Valószínűleg ugyanott lesznek a gyűjtőpontok, ahol eddig is voltak, ezt előre közöljük a lakossággal. Külön kampány lesz a zöld hulladék, az ágak és a nagy méretű hulladékok gyűjtésére.

– A marosvásárhelyiek nehezményezik, hogy két éve nem volt a városban tavaszi és őszi nagytakarítás. Miért maradt el?

– Valóban elmaradt, a lakoságtól nem is gyűjtötték be ennek a szolgáltatásnak a díját. Ennek oka, hogy a 2-es hulladékgazdálkodási övezet szolgáltatójával kötött szerződésben számos kötelezettség szerepel, a tavaszi és őszi nagytakarítás alkalmával összegyűlt hulladék elszállítása is. Tehát a szolgáltató feladata elvégezni a tavaszi és őszi nagytakarítást annak a díjnak a fejében, amit a lakosság fizet.

– Ha már a díjknál tartunk, a marosvásárhelyiek másik elégedetlensége, hogy visszamenőlegesen ki kell fizetni az év folyamán megemelt szemétdíj különbözetét, holott a legtöbben március végéig az egész évre szóló szemétdíjat kifizették.

– Valóban, a háztartási hulladék gyűjtési és elszállítási díját áprilisban fogadták el. Mint ismeretes, a megyében, beleértve Marosvásárhelyt is, az Ecolect társulás által kiválasztott szolgáltató gyűjti össze a lakossági hulladékot. Az integrált hulladékgyűjtési rendszer 2008-ban jött létre, Marosvásárhelyt és a környező településeket magába foglaló régió a múlt év novemberétől, utolsónak csatlakozott a rendszerhez. A törvény szerint a köztisztasági díj két részből áll: egyik a megyei, ami havi 7,60 lej személyenként, a másik a helyi, ami 9,68 lej. Ez utóbbi nem változott. Viszont a szemétdíj megyei része havi 2,35 lejjel nőtt – amit az önkormányzatnak tudomásul kellett vennie –, s ami

ahhoz vezetett, hogy a lakosságra kirótt köztisztasági díjat kénytelenek voltak megemlíteni havi 14,93 lejről 17,28 lejre személyenként. Az történt, hogy a maroskeresztúri válogatóállomás és a szentpáli mechanikai és biológiai kezelőállomás, valamint a lerakó működtetője megemelte a díjakat, ami a szemétdíj növekedését eredményezte. Az Ecolect díjszabásait 2032-ig jóváhagyták, itt már a megemelt díjak jelennek meg, hiszen előre látható volt az áremelkedés. Sajnos, a tonnánkénti hulladéklerakási illeték a jelenlegi 80 lejről 120 lejről fog nőni jövőben, s ez ismét a lakossági szemétdíj növekedéséhez fog vezetni. Ezt az illetéket a Környezetvédelmi Minisztérium határozza meg.

– A lakossági szemétdíj csökkentésére mégis van lehetőség a szelektív gyűjtéssel. Ezt az emberek zöme megtenné, ha megfelelő keret volna hozzá.

– A lényeg, hogy mielőbb álljunk át a szelektív hulladékgyűjtésre, hogy a lerakóba kerülő háztartási hulladék mennyisége csökkenjen. A hulladéklerakási illetéket azért róják ki, mert nagy mennyiségű vegyes hulladék kerül a lerakóba, s a szelektív, újrahasznosítható hulladék kevés. Ha szelektív módon gyűjti a lakosság a hulladékot, csökkenni fog a szemétdíj – mondta Florian Moldovan, a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal közterületekért felelős igazgatója.

Illusztráció. Fotó: Nagy Tibor (archív)

Színés Világ

XX. évf. 34. (873.) szám, 2023. augusztus 25., péntek

Szlovénia (7.)

A Skocjan-barlangrendszer és Trieszt

Id. Veress László

A Szlovén Karsztvidék barlangrendszerei közül a látványos postojnai cseppkőbarlang mellett világhírű a Skocjan-barlangrendszer (Skocjanske jame, olasz nevén San Canziano) is. A két barlang megtekintésére két napot szántunk, és nem bántuk meg, mert az ismeretesebb első látványosságokban talán gazdagabb, de az utóbbi Európa összes barlangjánál grandiózusabb, különlegesebb föld alatti „Grand kanyon”, nem klasszikus cseppkőbarlang.

Postojnában van Európa barlangjai közül a legtöbb cseppkő, ugyanakkor nagy tömeg, zsúfoltság, zsvivaj, sietség, de mindenképpen érdemes legalább egyszer megtekinteni.

Szálláshelyünk a Skocjan-barlangrendszer néhány kilométerrel távolabb volt, mint a postojnai cseppkőbarlang, délnyugati irányban, a szlovén tengerpart és az olasz határ közelében. Ljubljánától a tengerpart mellett fekvő Koper nyaralóvárosig kiépített 1-es számú autópályán haladunk, és Divaca város magasságában térünk le az autópályáról; néhány perc múlva megérkezünk a látogatóközpont közelében kialakított óriási parkolóba.

Az információs központban megtudtuk a csoportos látogatás feltételeit, megismertük a barlangrendszer történetével kapcsolatos érdekes tudnivalókat.

A Skocjan-barlangrendszer világviszonylatban is különlegességnek számít, ezt a tényt ismerte el az UNESCO még 1986-ban, amikor felvette a világ természeti és kulturális örökségeinek sorába. Itt látható a világon a legszélesebb, folyó által kivájt, föld alatti kanyon, de különleges formájú cseppkőformák, sztalagmitok is láthatók. A barlang belsejének egész területe védett, vele együtt a barlang feletti és környéki területek is. Evente több mint 100.000 látogatót vonz ez a különleges képződmény.

Először a Kr. u. 2. században írtak róla, a kutatások szerint jóval előbb, már a Kr. e. 12. században is éltek emberek a barlangban, fejszék, ékek, kardok kerültek elő, és olyan tárgyak is, amelyek a bronzkori emberekhez köthetők, lehet, hogy a barlang vallási rituálék helyszíne volt.

Az újkorban hivatalosan 1819-ben nyitották meg a látogatók előtt, az első utat 1823-ban építették ki a helyiek, de az igazi turistautat csak a 20. század elején alakították ki, teljes feltárása 1890-ig tartott. A karsztvidéki puha mészkőből a Reka folyó vájta ki a barlangrendszert. A folyó 55 km megtétele után, az úgynevezett Velika dolinánál éri el a föld alatti rétegeket, tűnik el a föld alatt, és mintegy 34 km után az Adriai-tengernél bukkan elő, mintha forrás lenne, és ömlik a tengerbe. A „dolina” egy beszakadt, mély víznyelő barlang, a velika szó jelentése „nagy”.

A barlangrendszerben 6 kilométernyi út járható be, két különböző (1. sz. és 2. sz.) útvonalon, a belépődíj az útvonalról függően változik és az információs központnál kell vászolni. Csoportunk az egyes számú, „klasszikus túrát” választotta, amely 1,5-2 órát tart, 3,1 km hosszú, amiből 2,3 km a föld alatt, 600 méter lejtős út az információs központtól a barlang bejáratáig, és 200 m a kijáratról vissza az információs központig. A bejárat és a barlang legmélyebb pontja közti szintkülönbség 250 méter, végig lejtős, majd a kijáratról végig emelkedik, az említett 200 m ötszáz lépcsőből áll, nehéz túrának számít, főleg az idős em-

berek számára. A barlangban 12 Celsius-fok van általában, túracipő viselete ajánlatos.

Vezetővel indulunk a barlang bejáratára felé, érünk a Globocak dolina alá, ahonnan egy mesterséges folyosó vezet a föld alá. Miután újból és nyomatékosan felhívják a figyelmünket, hogy utunk során fényképezni, enni, inni, szemetelni, a kijelölt útról letérni, a cseppköveket megfogni tilos!, indulunk tovább. (Megjegyzem, ennek ellenére láttam fényképező látogatókat.)

Jól kiépített turistaúton megyünk tovább, és érünk a cseppkő alakzatokban gazdagabb Csendes barlangba (Tiha jama). Általában a barlang felső része csendesebb. A cseppkövek magassága eléri a 15 métert, mint például az Orgona nevű cseppkő, amely legalább 250.000 éves.

A Marimare kastély

Ezután következik a 25 m magas, 118 m széles Nagy terem (Velika dvorana), itt is sok cseppkő képződmény van. A Nagy terem után következnek a Kis terem, orgonasípszerű cseppkövekkel. Eddig hasonlít a postojnai barlangra, de ahogy egyre mélyebbre érünk, erősödik a morajlás, és egyszerre csak megjelenik a föld alatti kanyon megdöbbentő, természetfölötti látványa és zúgása, a Morajló barlangnak (Sumeca jama) nevezett rész. Itt érezzük át, hogy mit is jelent az a kijelentés, hogy a Skocjan-barlangrendszer egyike a világ legszélesebb, legmélyebb, folyó által kivájt föld alatti kanyonjainak, méltán nevezhető föld alatti „Grand kanyonnak”. A kanyon alján robajlik a Réka folyó, ottjártunk idején a sok esőtől jelentősen megduzzadva. A kilátás döbbenetes, mintha egy sci-fi részesei lennénk.

Az út magasan, módfelett kivilágítva vezet tovább, az 50 m mély szakadékon átívelő Cerkvenik nevű híddal. A hídról le és fel nézve foghatjuk fel a barlang fő ágának szépséges méreteit. Sok útjárunk le sem mer tekinteni.

Továbbra is a mélyben zakatoló, vizesekkel tarkított folyót követjük, kanyargós úton. Útközben elmegyünk a Megkövült vizesés nevű cseppkőformáció mellett, majd kiérünk a Tálak termébe, ahol teraszosan lerakódott mésztufa alakzatok vannak.

Néhány perc gyaloglás után felviláglik a barlang kijárat. Belépünk az óriási Schmidl csarnokba, ahonnan egy nagy méretű hasadék a folyóval együtt kijutunk a napvilágra, a magas és meredek sziklaktól körülvett Velika dolina alá. Ez a több mint száz méter mély, kerek alakú dolina (víznyelő szakadék, gödör)

minden dolinák „ősanja”, ugyanis maga az elnevezés a szláv nyelvből terjedt el az egész világon. A nagy és híres üreg az óriási kijáratl állítólag Dantét is megihlette az Isteni színi-játék megírásakor, ugyanis innen merítette a pokol kapuja ötletét. A kifelé vezető sétaúton látni lehet a Velika dolina hatalmas sziklakatlanját, a kilátás a fal széléről valóban szédületes. A magasba több száz lépcső vezet fel, szerencsénk korláttal határolva, amelybe kapaszkodva a felvonóig araszolunk, és visszaérünk a központi épület melletti parkolóba.

A Skocjana-barlangban is számos állat él, halak, barlangi göte („minisárkány”), rákok, denevérek, bogarak.

A Skocjana-barlangrendszer közelében vannak a szlovén tengerpart híres nyaralóhelyei (Koper, Piran), ennek ellenére turistacsoportunk a szálláshelyünkre vezető úthoz közelebb eső olaszországi Trieszt tengerparti város megtekintése mellett döntött.

Szlovéniában, még a karszt régióban, elhaladunk a lótenyésztéséről világhírű Lipica

(1840–1927) a Szász–Coburg-házból származó I. Lipót belga király lánya volt. A felfedező lelkületű, liberális eszméket csodáló, botanikát és filozófiát szerető Miksa Sarolta-val az általuk megrendelt és tervezett, 1856 és 1860 között a Trieszti-öbölben felépült Marimare kastélyba költözött. A kastélyt körülvevő 22 hektár parkot is maga Miksa tervezte, számos ritka, trópusi növényvel telepítette be. Panorámateraszok sokasága kínál szebbnél szebb kilátást a Földközi-tengerre, Triesztre, a kikötőben horgonyzó kisebb-nagyobb hajóra. Miksa és Sarolta életük boldog időszakát töltötték itt.

Miksa főherceg itt tervezte és szervezte expedícióját Brazíliába is, ekkor jutott el a híre a mexikói királypártiakhoz (royalistákhoz), akik felajánlották neki a mexikói császár trónját, amit Miksa el is fogadott.

Miksa és neje 1864-ben érkezett Mexikóba, ahol Fernando Maximiliano de Habsburg néven császárrá koronázták. Politikai érdektelensége miatt sajnos nem jutott el a tudatáig az a tény, hogy Mexikóban a lakosság nagyobb része köztársaságpárti, nem óhajtja a császárságot. Az Amerikai Egyesült Államok segítségével (!) győztek a köztársaságpártiak, Miksát 1866-ban letartóztatták, és 1867-ben kivégezték.

Felesége még Miksa kivégzése előtt Európába utazott, hogy elnyerje Franciaország és a római pápa segítségét férje számára, de ez nem sikerült neki. Sarolta férje kivégzése hírére összeomlott, elméje megzavarodott. Egy ideig még a Marimare kastélyban élt, majd egy belgiumi kastélyban hunyt el 1927-ben, hatvan évvel élte túl férjét.

Látogatásunkat az épület belseje megismerésével kezdtük, kényelmesen, fáradság nélkül megtekinthető a sok szebbnél szebb szoba, terem, a bennük levő bútorokkal, festményekkel, tárgyakkal. Többek között láthatunk a tróntermet, Sarolta hálószobáit, Miksa szobáit, hálószobája az ő akaratából hajókabinra hasonlít, mivel Miksa az osztrák haditengerészet főparancsnoka volt. A falakon csüngő fényképek, festmények Ferenc József és Miksa családjával, szüleikkel és őseikkel együtt ábrázolja a Habsburg császári családot. A kastély ablakából a Földközi-tenger Grignánói-öbölnek nevezett része látható. Kikötője is van Trieszt és egész Olaszország leglátogatottabb kastélyának.

Szép tengerparti sétányon térünk vissza a kastélytól néhány száz méterre parkoló autóbushoz, és percek alatt érünk be Trieszt kikötőváros szívébe, a történelmi nevezetességű Központi mólóhoz (Molo Anadate). Itt két szobor áll, a Könnyűgyalogság és a Varrónók emlékműve. Innen folytatjuk utunkat a nyüzsgő nagyváros (200.000 lakosú) nevezetességei irányába. A város legfőbb tere a híres Piazza dell’Unita d’Italia, ahol szebbnél szebb paloták, régi épületek között halad turistacsoportunk. Trieszt évszázadokon át az osztrák birodalom, majd az Osztrák–Magyar Monarchia része volt 1918-ig, épületei leginkább Bécsre emlékeztetnek. Megcsodáljuk a város háza, a kormányzói palota épületeit, aztán a városba benyúló Canale Grande (Nagy csatorna) mentén levő látnivalókat. Rövid idő alatt és gyalog nem minden nevezetesség érhető el, visszatérünk a kikötőbe, a tengeren hajók, vitorlások sokasága és a régi világitótorony látható.

Trieszt multikulturális város volt, napjainkban is olaszok, szlovének, németek élnek együtt benne. A város környéki falvakban szlovén nemzetiségűek élnek többségben, de a városban tilos a szlovén zászló kitűzése.

Szálláshelyünkre az Udine – Villach autópályán, a szépséges Júliai-Alpok ölén térünk vissza.

Szálláshelyünkre az Udine – Villach autópályán, a szépséges Júliai-Alpok ölén térünk vissza.

A természet kalendárium (DLXXIX.)

Kiss Székely Zoltán

Rövidülnek napok, órák,
Csak az ég mély tüze kékebb,
S a kezében ki-kigyúl tán
A pipacs láng, ha letéped.

Fogy a nyár – szép lobogással
Fut a fény, megtör az árnyon...
Jön az éj, leng a tücsökhang –
Hova tűntél, kicsi lányom?

Augusztusi sóhajítás – Kovács András Ferenc egykor –
kislányához – írt soraival indulok havi utolsó sétámra, kedves
Olvasóm. Ha kedved tartja, jer velem!

A lecsengő kánikula elől az erdő enyhet adó zöld színva-
rázsába menekülök, mint a két lány Munkácsy Mihály
képén. De már az **Erdőzugban**

Megejt a fűszál tisztasága,
amelyre nem lép láb,
s a szél nem hordja tört utak porát,
s nem dobja sárba.

– Öreg fatörzsek körben állnak:
humuszukból nőtt, s őrzik
erős testvérként a fűszálat.

Templomi csend van itt, a fény
– sugárzó szeretet –
a lomb-zöld-kupolán tör át
s látom a tiszta eget.

Meg sem érintem,
csak csodálom a fűszálat, melyet
sarjadástól sárgulásig
gondoz az Isten.

Fazekas Lajos gondolatával lépek az erdő, a fák szenté-
lyébe.

Ki lehetne izmosabb, keményebb, feszesebb, valamint kar-
csúbb és tökéletesebb egy hatalmas fenyőfánál, selymesebb,
lágyabb, harmatosabb a zsenge pázsitnál, kedvesebb és jó-
tékonyabb a friss és zamatos gyümölcsű barackfánál? –
Hazai Attila A növények levele című novellájából vett so-
rokkal hangolódok rá az augusztusvégre, megfogadva **Jo-
hann Wolfgang von Goethe** intelmét is:

Fájdalmas, önkínzó, komor lelkiállapotoktól csupán a ter-
mészet szemlélete és a külvilág iránti őszinte érdeklődés útján
menekedhet és szabadulhat meg az ember. A természettel való
legáltalánosabb ismeretség, bármely oldalról eredjen is, a
tevékeny beavatkozás, legyen az akár a kertészség, akár a föld-
művelés, a vadászás vagy a bányászás, elvon bennünket önma-
gunktól; a szellemi erők valóságos, igaz jelenségekre
irányulása fokról fokra a legnagyobb kielégülést, megvilá-
gosodást és okulást nyújtja.

E gondolatlanul ma ismét régvolt természettudósokra emlé-
kezem.

Augusztus 25. 155 évvel ezelőtt, 1868-ban született Nagy-
enyeden Új-Guinea etnográfus kutatója, **Fenichel Sámuel**. A
szülővárosa főiskolájában sajátította el mindazon ismerete-
ket, amelyek segítségével majd két év alatt rendbe hozta Bu-
karestben az ottani múzeum állattárát. Német-Új-Guineába
kerülve két év alatt – 1892-93-ban – 10 000 etnográfiai tár-
gyat és madártani preparátumot gyűjtött és küldött el a **Ma-
gyar Nemzeti Múzeum** számára. Sárgalázban halt meg a
távol szigeten 1893 márciusában, még 25. születésnapja
előtt. Sírhát utódja, **Bíró Lajos**, kutatta fel, majd **Balogh
János** gondoskodott rendbehozataláról 1971-ben. Ma a nagy-

Munkácsy Mihály: Pihenés az erdőben

enyedi **Bethlen Gábor Kollégium** önképzőköre,
Dvoráček Ágoston tanár barátom kezdeményezé-
sére, az ő nevét viseli.

132 éve, 1891. augusztus 26-án született Radnó-
ton **Jeney Endre** patológus, bakteriológus, farma-
kológus. A kolozsvári **Ferenc József
Tudományegyetem** elvégzése után, 1914–19 között
alma matere kutatója volt, majd a fronton s utána
járványkórházban dolgozott. Trianon után a Sze-
gedre átköltözött egyetem általános kór- és gyógy-
tani intézetének kutatója és oktatója, 1934-től
nyugdíjba vonulásáig (1963) a debreceni tudomá-
nyegyetem közegészségtani és gyógyszer-tani in-
tézetének dékánja, s az 1945-ben szervezett
Mikrobiológiai Intézet vezetője. Leírta a vérsze-
génység májterápiáját, kimutatva a májkivonat ha-
tását a vörösvértest képződésére, sajnos csak
magyar nyelven. (Szállási Árpád írt erről **A Nobel
díj 100 éves története...** című esszéjében) 1934-ben
ezt a módszert a **Whipple-Minot-Murphy** USA-
beli hármastette közkinccsé. Nobel-díjat is kaptak
érte... Később a növényi festékek (flavonvegyüle-
tek) farmakológiai kutatásával foglalkozott.

Augusztus 28. **Szent Ágoston** napja. A *philo-
sophia perennis*, vagyis a keresztény filozófiai gon-
dolkodás alapító nagymestere, Ágoston, a tenger-
parton sétálva, arra lett figyelmes, hogy kisgyerek
kagylóval a tenger vizét egy gödröcskébe iparkodik
átmeríteni. Megkérdezte tőle, mit művel? A kisfiú
bátran megfelelt:

– Látod, a tenger vizét akarom ide átönteni.
– Gondolod, hogy ez sikerül? – kérdezte a püs-
pök.

– Miért ne hinném? – válaszolt komolyan a fi-
úcska. – Te is hiszed, hogy felelni tudsz arra, amire
még senki sem tudott. Sokkal könnyebb nekem a
tenger vizét e lyukba merítenem, mint az embernek
Isten lényét kifürkészni.

Ágoston műve – a szemlélődés és lelkipásztor-
kodás, a *vita contemplativa* és *vita activa* egyezte-
tése – innen ered. Az ő tanait követik ma is az
ágostonrendiek, premonstreiek, dominikánusok, trinitáriusok,
pálosok.

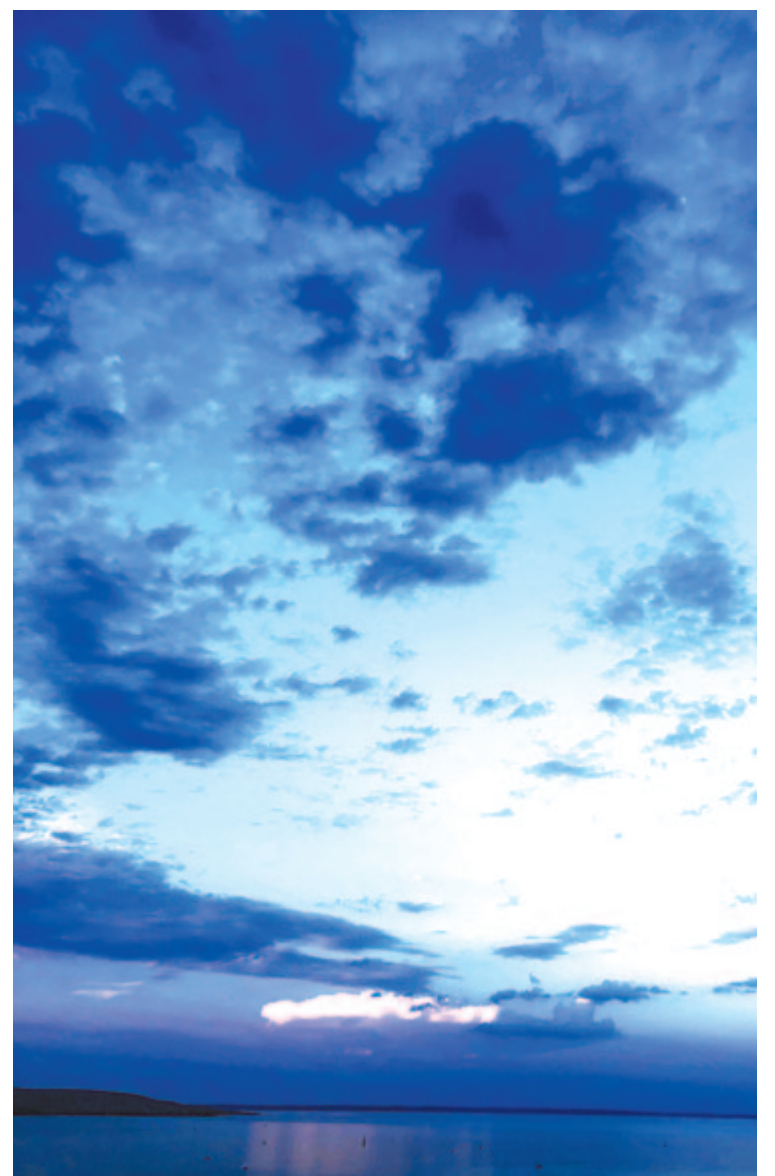
Vajon mi ma értjük-e üzenetét?

Augusztus 28-án, 1863-ban született a másik nagy magyar
tudós, aki úgyszintén nem részesült Nobel-díjban. **Lenhossék
Mihály** híres orvosdinasztiából származott. Őt tekintik a ne-
utronban egyik megalapítójának. **Ramón y Cajal** meg-
előzve, 1895-ben felismerte, hogy az idegrendszerben az
ingerület megszakitásokkal, átkapcsoló állomásokon kereszt-
ül halad az idegrostokon (*contiguitaselmélet*). Ramón y
Cajal 1906-ban osztott orvosi-életi Nobel-díj-ban részesült
Camillo Golgi olasz tudóssal együtt az idegrendszer szerke-
zeti kutatásáért. A Nobel-bizottság egyik igen nagy tévedése,
hogy Lenhossék Mihály nem részesült az elismerésben. A
századforduló után idegrendszeri kutatásaitól némileg vissza-
húzódtott; ebben szerepet játszott a kolozsvári **Apáthy István**
professzorral való szakmai vitája is, aki a neuronelmélettel
szemben a neurofibrillumtan híve volt. A vitát megnyugta-
tóan az akkori fénymikroszkópos módszerekkel nem lehetett
lezárni. A tudomány fejlődése során Lenhossék elmélete iga-
zolódtott.

Augusztus 29-én illő megemlékezni a másik Új-Guinea-
kutatóról, a már említett **Bíró Lajos**ról is. 167 évvel ezelőtt,
1856-ban született Tasnádon. Hét évet kutatott Német-Új-Gu-
ineában. Zoológiai és néprajzi gyűjteményét a **Magyar Nem-
zeti Múzeum** és a **Néprajzi Múzeum** őrzi.

Augusztus utolsó napján emlékezzünk meg a 258 évvel e-
zelőtt, 1765-ben született, kalandos életű őshaza- és Kelet-ku-
tatónról, **Besse János**

Károlyról. Önéletrajza szer-
int „a földismeret iránti el-
lenállhatatlan hajlama”
késztette világjárásra. Be-
járta Németországot, Hollan-
diát, Angliát, Francia-
országot, 1797-ben a nápolyi
király seregében harcolt.
Mauritius szigetén a francia
kormányzó titkára volt. Pá-
rizsban ismerkedett meg a
kor legnagyobb földrajztudó-
sával, **Humboldt**tal, és itt
kötött barátságot Batsányi
Jánossal is. A magyarok őshazája és a magyar nyelvészet iránt **Beregszászi Pál** 1796-ban megjelent könyve keltette fel érdeklődését. 1829-ben indult a Kaukázusba, egy olyan expedícióhoz csatlakozva, amelyben a szentpétervári akadémia tudósai is részt vettek és amelyet egy orosz tábornok vezetett. Besse bejárta a Krím félszigetet és a Kaukázus vidékét. Útjának tapasztalatait a **Tudományos**

„Csak az ég mély tüze kékebb”

Gyűjteményben tette közzé. Útirajzait Magyarországon ér-
deklődés, azaz előfizetők hiányában könyv alakban nem tudta
kiadni, végül Párizsban, franciául jelentette meg. A Kaukázus
tájairól, településeiről, népeinek – a kalmüköknök, tatárok-
nak, kabardoknak, abházoknak, cserkeszeknek – szokásairól,
nyelvéről sok értékes adatot gyűjtött. Összesen 44 esztendő
töltött külföldön. Széles körű műveltsége, nyelvtudása (13
nyelven beszélt), jó megfigyelőképessége, nyughatatlan kí-
váncsisága folytán rengeteg értékes információt gyűjtött, de
tevékenysége érdektelenségbe fulladt. Kiadatlan négykötetes
élet- és útirajza halála után elkallódott. Utolsó hazairt leveleit
1841 júniusában Marseilles-ből keltezte. Anyagi segítséget
kért hazatéréséhez, de vágya már nem válhatott valóra. Ha-
lála pontos körülményeit nem ismerjük.

A tudománytörténet poros ösvényeiről térjünk vissza a fák
augusztus végi másodvirágzásába:

A zárt bimbók szirmán átütött az illat.
Lábad előtt vígan gurult a szél.
Nem mertelek megcsókolni,
mert fűrtös fény csókolta az ajkad.
Nem mertem megfogni kinyújtott kezed,
mert piros virágot nyitott a vér
ujjaid hegyén,
s oly megható volt kezed fején az ér...

Augusztus. Kádár János vallomása csak e hónapban szü-
lethetett, amikor

A rétet harmadszor is lekaszálták,
bogáncsos hajjal futkos a szél.
De hajad szagát az este őrzi még,
és várnak rád a bokrok,
ha lángoló fejét a domb
az erdő lombjába fúrja.

Nyár utóján búcsúzom egy hétre **Dömötör Iona** sorai-
val:

Egyre kisebb körívet fut a nap.
Rajongói a karcsú napraforgók
elszomorodva fejet hajtanak.

Így hajlik éltünk észrevétlenül,
mind közelebb a sötétülő földhöz,
mikor az ifjú, forró láng lehül.

Lelkünket árnyak karja fonja át,
s a mulandóság ölelése közben
tanulgatjuk a lemondás dalát.

Fáradt mosollyal búcsút int a nap.
A szirmot vesztett barna napraforgók
megalázkodva fejet hajtanak.

Maradok kiváló tisztelettel.
Kelt 2023-ban, Lajos napján

Örökségünk nyomában

Újabb emléktáblákat avatnak Marosvásárhelyen

A Marosvásárhelyi Örmény–Magyar Kulturális Egyesület, a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatallal együttműködésben két örmény származású jeles személyiség, Petelei István író és dr. Czakó József orvosprofesszor emléke előtt tisztelegve emléktáblát avat.

Nagy-Bodó Tibor

A megemlékezésről és az avatásról a Marosvásárhelyi Örmény–Magyar Kulturális Egyesület vezetőit, dr. Puskás Attila elnököt és dr. Kálmán Attila elnökhelyettesét kérdeztük.

– **Mikor kerül sor az említett emléktábla avatására?**

– Az emléktáblán az örmény gyökerekkel is rendelkező Petelei István író és dr. Czakó József professzor arcképe látható. Négy nyelven – magyarul, románul, angolul és örményül – feliratoztuk a táblát, ez az első olyan köztéri emlékhely Marosvásárhelyen, ahol örmény írás is olvasható.

1666-tól dokumentálható az örmények jelenléte a városban, mondhatni épp ideje volt, hogy létrejöjjön egy ilyen „nyelvmélek”.

Az emléktábla ünnepélyes leleplezésére augusztus 26-án, szombaton 11 órakor kerül sor a Retyezát utca 10. szám alatti lakóházon, amely jelenleg is a Czakó család tulajdona. Az emléktáblát Sergey Minasyan, Örményország nagykövete leplezi le Soós Zoltán polgármesterrel közösen.

Kulturális műsor keretében Petelei novelláiból Forró-Bathó Eszter Anna tart felolvasást, örmény népdalokat Kántor Anna-Erzsébet és Kántor Éva-Andrea előadásában hallhatunk, ukulelekísérettel, Ősz Domokos, a Marosvásárhelyi Állami Filharmonia fűvosa megszólaltatja a dudákat, a legzetes örmény hangszert. Szakács Endre helyi örmény katolikus plébános egyházi áldásával ér véget az ünnepség.

– **Kié volt az ötlet, és kinek köszönhető az emléktáblák?**

– Az ötlet több évvel ezelőtt megszületett. Dr. Nagy Attilával, az egyesület korábbi elnökhelyettesével kb. 6 évvel ezelőtt felkerestük a Czakó családot, és beszéltünk velük az emléktábla elhelyezéséről. Ők már akkor teljes mértékben támogatták a kezdeményezést. A világlárvány miatt ez a terv is elhúzódott.

Mivel a lakóház műemlék övezetben található, tisztában voltunk azzal is, hogy hosszadalmas és bonyolult lesz az engedélyeztetési folyamat. Ehhez a jelen városvezetéstől bátorítást és kellő szakmai irányítást kaptunk, így kilenc hónap után, június elején végre megkaptuk az építkezési engedélyt a tábla felszereléséhez.

A tábla már 2022. október közepére, a marosvásárhelyi örmény kultúra napjaira elkészült, ekkor ünnepeltük ugyanis Petelei István születésének 170. évfordulóját. Az egyetlen darab travertinből álló emléktáblát Karácsony István marosvásárhelyi művészettörténész tervezte, ifj. Jakab Gyula geológus készítette el Gyergyószentmiklóson, és Enyedi Ferenc helyi vállalkozó szerelte fel. Mindez nem valósulhatott volna meg ifj. dr. Czakó József és a Czakó család támogató hozzáállása nélkül, akiknek hálásak vagyunk.

– **A két örmény származású jeles személyiség, Petelei István és dr. Czakó József mit jelentett a marosvásárhelyi és az erdélyi magyar örményeknek?**

– Petelei István és dr. Czakó József élete és munkássága fontos Marosvásárhely számára. Jóllehet több más helyen is éltek és alkottak, emléküket mindig őrizte a város.

A marosvásárhelyi egyesületünk tagjai és a szakemberek körében eddig is ismert volt Petelei örmény származása, hiszen a család leszármazottai ma is élnek a városban és Erdélyben. Petelei Istvánról többször is megemlékeztünk az egyesület tizenöt éves fennállása során, cikkek jelentek meg róla, többek között a Népszó hasábjain is, és örmény lapokban, határon innen és túl. A rokoni kapcsolatok dr. Czakó Józseffel csak a közelmúlt kutatásai során váltak közismertté. Ezt a kapcsolódást is kifejezi ez az emléktábla, amely nem véletlenül ábrázolja őket együtt, hiszen nem két egymástól idegen személynek, hanem rokonnak állít emléket, akik életük során bizonyára találkoztak egymással. Mindketten örmény származásúak voltak. Az örményeket a magyarság több száz évvel ezelőtt befogadta. Számos téren gazdagították Erdélyt, jelentős személyiségeket adtak a magyarságnak. Mi erre büszkéek vagyunk, és kötelességünknek érezzük tudatosítani az együttélés és gyümölcsöző kölcsönhatás történelmi példáját.

– **Kiket várnak a rendezvényre?**

– Megtiszteltetés számunkra, hogy az emléktáblát Sergey Minasyan örmény nagykövet Soós Zoltán polgármesterrel közösen leplezi le. Az eseményre meghívtuk Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusát is, amelyet Gyombolai Péter Vince konzul képvisel, hiszen mindkét személyiséget a magyarság is

ilyen. A család Erzsébetvárosról kerülhetett Szamosújvárra. A Petelei család marosvásárhelyi ága Petelei Márton kereskedőhöz köthető, akinek neve az 1700-as évek végén, az 1800-as évek elején tűnik fel Marosvásárhelyen.

Feleségül vette a szintén örmény származású Biluska Rozáliát, aki fogadós volt Marosvásárhelyen. Házasságukból tudomásunk szerint egy gyermek született, István, aki folytatta szülei foglalkozását, és fogadós lett. Lakóháza a Szentgyörgy tér 6. szám alatti ingatlanban volt. 1843-ban házasságot kötött a szintén marosvásárhelyi örmény családból származó Istvánfi Máriával.

Házasságukból tizenhárom gyermek született, de csupán hat érte meg a felnőttkort. A harmadik gyermek volt István, aki teljesen más életpályát választott, mint testvérei és felmenői.

Íróként és lapszerkesztőként végzett irodalmi munkássága és közéleti szereplése mai napig ismert. Tanulmányait szülővárosában, majd a kolozsvári római katolikus gimnáziumban és végül Székelyudvarhelyen végezte. 1870-nel kezdődően a budapesti Műegyetemen tanult, építészmérnök szeretett volna lenni, majd bölcsészettudományt is szerzett, és végül természettudományt. Tanulmányai elvégzése után visszatért Marosvásárhelyre

1877–1880 között jelentek meg az első írásai. 1880-ban Kolozsvárra költözött, ahol elsősorban újságíróként tevékenykedett. A Petőfi Társaság tagja volt. Előbb a Kelet szerkesztőségében dolgozott, 1883-tól a Kolozsvári Közlöny segédszerkesztője volt, 1887-től a Kolozsvár című lapot szerkesztette. Első önálló kötete 1882-ben jelent meg, ezt két újabb követte 1886-ban.

Petelei az erdélyi irodalmi élet megszervezésében is részt vett. 1888-ban neki köszönhetően is megalakult az Erdélyi Irodalmi Társaság, amelynek elnöke, majd 1896-ban a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Társaság elnöke lett.

1888-ban feleségül vette Tauffer Ferenc (1848–1877) özvegyét, az ugyancsak örmény származású Korbuly Irmát.

1891-ben visszavonult Marosvásárhelyre, ahol házat építtetett, ahol feleségével lakott. Visszavonulása után keveset dolgozott. 1910. január 5-én hunyt el Kolozsváron. Marosvásárhelyen, a római katolikus temetőben alussza örök álmát.

Emlékét sokáig ápolták a városban. A Kemény Zsigmond Társaság 1928. szeptember 18-án Petelei István-emléknapot szervezett, melynek keretében az író Szentgyörgy utcai szülőházának falára az Erdélyi Helikon

emléktáblát helyezett el. Marosvásárhelyen valamikor utca is viselte a nevét.

– **Kérjük, mutassa be dr. Czakó József orvosprofesszort is...**

– Petelei István feleségének, Korbuly Irmának volt egy Erzsébet nevű testvére. Rajta keresztül került kapcsolatba a család a sepsikilyéni és sepsiszentgyörgyi Czakó családdal. Erzsébetet 1890. szeptember 14-én vette feleségül Czakó József jogász (1855, Székelykövesd – 1900, Nagyszében). Házasságukból született dr. Czakó József világhírű orvosprofesszor (1895–1975), akinek nevéhez a marosvásárhelyiek által Czakó szanatóriumként ismert kórház megalapítása kötődik, amit manapság régi szülészetnek neveznek a helyiek.

Czakó József Székelykövesden született 1895-ben. Tanulmányait a marosvásárhelyi Református Kollégiumban, majd a kolozsvári Unitárius Kollégiumban végezte. Egyetemi tanulmányait a kolozsvári egyetemen folytatta. 1921-ben lett az orvostudományok doktora. Néhány évig a budapesti II. sz. sebészeti klinikán dolgozott. 1926-tól Marosvásárhelyen folytatta szakmáját. A nevéhez kapcsolódik a marosvásárhelyi ún. szanatórium megalapítása, amelynek 1929-től igazgatója és főorvosa volt. A kórház az egyik legmodernebb ilyen intézménynek számított, volt sebészeti, belgyógyászati, neonatológiai, reumatológiai, fizioterápiás részlege, hetven ágygal rendelkezett. A két világháború közötti gazdasági krízis idején Czakó bérbe vette a kórházat, és biztosította a működését.

1935-ben hajtotta végre a világvisszonylatban is premiernek számító műtétet, amikor egy varrotűt távolított el egy katona szívéből.

A második világháború idején megtiltotta zsidó származású kollégáinak a sárga csillag viselését, és több munkatársának segített megmenekülni a koncentrációs lágerbe való hurcolástól.

A háború után rövid időre a Marosvásárhelyre telepített kolozsvári egyetem orvosi karának tanára lett. 1946-ban koholt vádak alapján letartóztatták. 1950-ben a Duna-Fekete-tenger csatornához hurcolták kényszermunkára. Rövid idő múlva azonban a vádakát ejtették, és szabadon engedték. Később a cukorgyártézmorvosaként dolgozott. 1975-ben hunyt el, a marosvásárhelyi református temetőben van eltemetve.

Czakó József 1939-től a marosvásárhelyi Református Kollégium vezetőségi tanácsának tagja lett, illetve ő adományozta a Bolyai Farkas koponyáját és Bolyai János koponyájának megmaradt részét tartalmazó tabernakulumot, amelyet a Teleki Tékában őriznek.

2018-ban utcát neveztek el róla Marosvásárhelyen.

– **Köszönjük a tájékoztatást!**

FEHÉR FEKETE

Szerkesztette: Vajda Gyöngyi 1064.

Voltaire (François-Marie Arouet) maximáját idézzük a fősorokban.

1	SZIPPANT (NÉP.)	AZ UTOLSÓ MAGYAR KIRÁLYNÉ	CSERMELY BOLTI ÁRUS	TOVA	TOLNAY ... (SZÍNESZNŐ)
A					E
2	M	KÉTSÉGBE VON ITAL (ARGÓ)	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA		
NAPA PÁRJA		KÉNYELMESEN (ZENE) SIVATAGI ZÖLD HELY	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA		
AMERIKAI SZÍNESZ (ROBERT DE)		IDÓMÉRŐ KÍNAI HOSSZMÉRTÉK	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	FÉLÉVI! TEREPJÁRÓ AUTÓMÁRKA	
ÖRÖL MAGAD		...JOUR (LÁMPAERNYŐ) ÁZSIAI KETTŐS ÁLLAM	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA		
	ESŐBEN ALL JAHVE ANGYALA		ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	ÍRTA VALA LAKATLAN!	
BECÉZETT ANNA		EBLAK JÓTÉKONYKODIK	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	VÉDELMEZ BECÉZETT ILONA	
ANYAGTALAN HELY	POLÁRIS HEVES ESŐ		ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	BELÁTI HERNYÓ MÓDRA HALAD	
ALAP-SZÁMUNK		AZONBAN GLÉDA	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	RÉGI SÜLYEGYSÉG RÓMAI 1001	
ÖT ÓRAKOR HASZNÁLT CSÉSZE		SZERELEM (OLASZ) PIACI ÁRUS	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA		
EURÓPAI HEGYLÁNC ESZTENDŐ		IPARI TANULÓ CSEREMISZ	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA		
	HEGYCSÜCS KLUB-EGYED		ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	KÉSZÍTLENI LENGYEL SCI-FI-ÍRÓ (STANISLAW)	
DITRÓ HATÁRTALANI!		CINKOSAN SEGÍT A MANGÁN VEGYJELE	ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA		FRANCIA RT.
SZOLMIZÁCIÓS HANG	TENGER (LATIN) ZÉRÓ		ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	LATIN CSONT NULLA	
L. N. J.	Á		ÁRPA-SZEMEK! BECÉZETT GABRIELLA	NŐI NÉV VAGY AUTÓPÁLYA	

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PUBLILIUS SYRUS SZENTENCIÁJA

1	2	3	4	5	Ö	6	7	8	I
9						10			
11	12	13	14	15		16		17	
19					20		21		22
23					24		25		26
27				28		29		30	
Z	31	32			33	34	35		36
37	38		39		40		41		42
43		44			45		46		47
49				50			51		
E				T			H		
									52

VÍZSZINTES: 1. Az idézet első része. 3. A lírai költészet műzsája. 10. Hordóféle. 11. Halfogás a mestersége. 14. Agrárproletár. 18. Rakatlan! 19. Gabonát betakarító. 20. Fába vés. 21. Mutatózó. 22. Francia területmérték. 23. Ravaszdi. 24. Másolás tárgya. 26. Vásárra visz. 27. Yoko ..., J. Lennon felesége. 28. A rénum vegyjele. 29. Ábécénk első betűi. 30. Fogaras folyója. 31. ...-Lo, normandiai város. 34. Nélkül (latin). 36. Egyke! 37. Olasz helyeslés. 39. Órómai nyelv. 41. Járványos betegség. 43. ... Pann (román író). 45. Margarinmárka. 47. Írország helyi neve. 49. Német testvérpár, írók (Heinrich és Thomas). 50. A szövethöz készítenő fonalt előállító. 51. ... kezdve (azóta). 52. Lányunk férje.

FÜGGŐLEGES: 1. Sportoló trikója. 2. Vérédeny. 3. Kultúrnövény. 4. A rontás istennője. 5. Olimpiai sport. 6. Fontos fém. 7. Igevégződés lehet. 8. Egymás után. 11. Az idézet befejező része. 12. ... Pumnul, Eminescu tanára volt. 13. Helység polgára. 14. Baranya megyei helység. 15. Ásványi fűszer. 17. Tojás (német). 20. Zokog. 22. Mély női énekhang. 24. Bajból kiszabadít. 25. Vuk első zsákmánya. 26. Odamaradt a háborúban. 29. Hasad a tó jege. 30. Egy (angol). 32. Egyedül (angol). 33. Osztrák régió. 35. Após (nép.). 36. Orosz város (rég neve: Vjatka). 38. Iszkol. 40. Mi az hogy! (nép.). 42. Jugoszláv elnök ismert neve (eredetileg: Joszip Broz). 44. Némán tanul! 46. Szó (francia). 48. Utó ellentéte. 50. Forint (röv.). 51. Pára!

L. N. J.

A megjelölt sorokban, oszlopokban szereplő helyes megfejtéseket szeptember 7-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

A két rejtvény azonos számú meghatározásait keverve közöljük. A megjelölt négyzetekbe kerülő betűket folyamatosan összeolvasva Hermann Melville amerikai író egyik művének a címét kapjuk. Könnyítésül egy betűt előre beírtunk.

VÍZSZINTES: 1. Becsvágy – Levelek ... (Németh Magda). 7. Kettőzve székelyföldi rádióadó – Gömb része! 8. Földes László művészneve – Magán visel. 9. Portéka – YSB. 11. Mauna ..., hawaii vulkán – Bíró eszköze. 12. Árvíz, áradat – Szilárdító növényi szövet. 14. Keleti játék – Sürgetőszócika. 15. Visszafogott, mérsékelt – Szakág, részleg. 18. ... Madrid, spanyol focicsapat – Dalbetét. 19. Hatóság, hivatal – Amit a szél ... (Sándor Iván). 22. Táviróhang – A, a, ...! 23. Életút – A hét egyik napja. 25. Tüzet szüntet – A króm és a jód vegyjele. 27. Ismerete van róla – Jemeni, ománi és zambiai gépkocsijelzés. 28. Árok – Akasztófa. 30. Kicsinyítő képző – Előtagként kettőt jelent. 31. Rögvest, nyomban – Labilis, bizonytalan.

FÜGGŐLEGES: 1. Isten veled, argóban – Vadászkutya. 2. Az Olt „testvére” – Beszed-hibás. 3. Páratlan moha! – Olasz és magyar autójelzés. 4. Szóval, tehát – A végén pácol! 5. Gúny, szarkazmus – Szabó Magda egyik regénye. 6. Ajtón zörget – Rendelkezésére bocsát. 10. Olimpiai sportág – Csésze. 13. Sületlen, főtlen – Nyak része. 16. Norvég rockegyüttes – Parkerdő. 17. Kelektóya – Szamár, tréfásan. 20. Európai nép – Mályvaféle növény. 21. Gyümölcsöt szárít – Az ideig. 24. Ravaszdi – Skót hangszer. 26. Férfifehéremű – Kissé suttog! 29. Puhafém – Kubai és osztrák gépkocsijelzés.

Koncz Erzsébet

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18	R			
19	20				21	
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

1	2		3	4	5	6
7			8			
9		10		11		
12			13		14	
	15			16		
17		18				
19	20				21	
22			23		24	
25		26		27		
28			29		30	
31						

Az AUGUSZTUSI ÉVFORDULÓK (2.) című pályázat nyertesei:

Szabó András,
Marosvásárhely, I. L. Caragiale u.
Hompot Csilla,
Marosvásárhely, Szabadság u.

A pályázati rejtvény megfejtése:
**BONPLAND; SÖRÖS; POLLACK; MARTON;
MARKUP; BARBIERI**

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek a 0265/268-854-es telefonszámon.

Megfejtések az augusztus 18-i számból:

Ikrek:
Faust

Skandi:
Hála Isten! este van megint.
Mával is fogyott a földi kín.

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

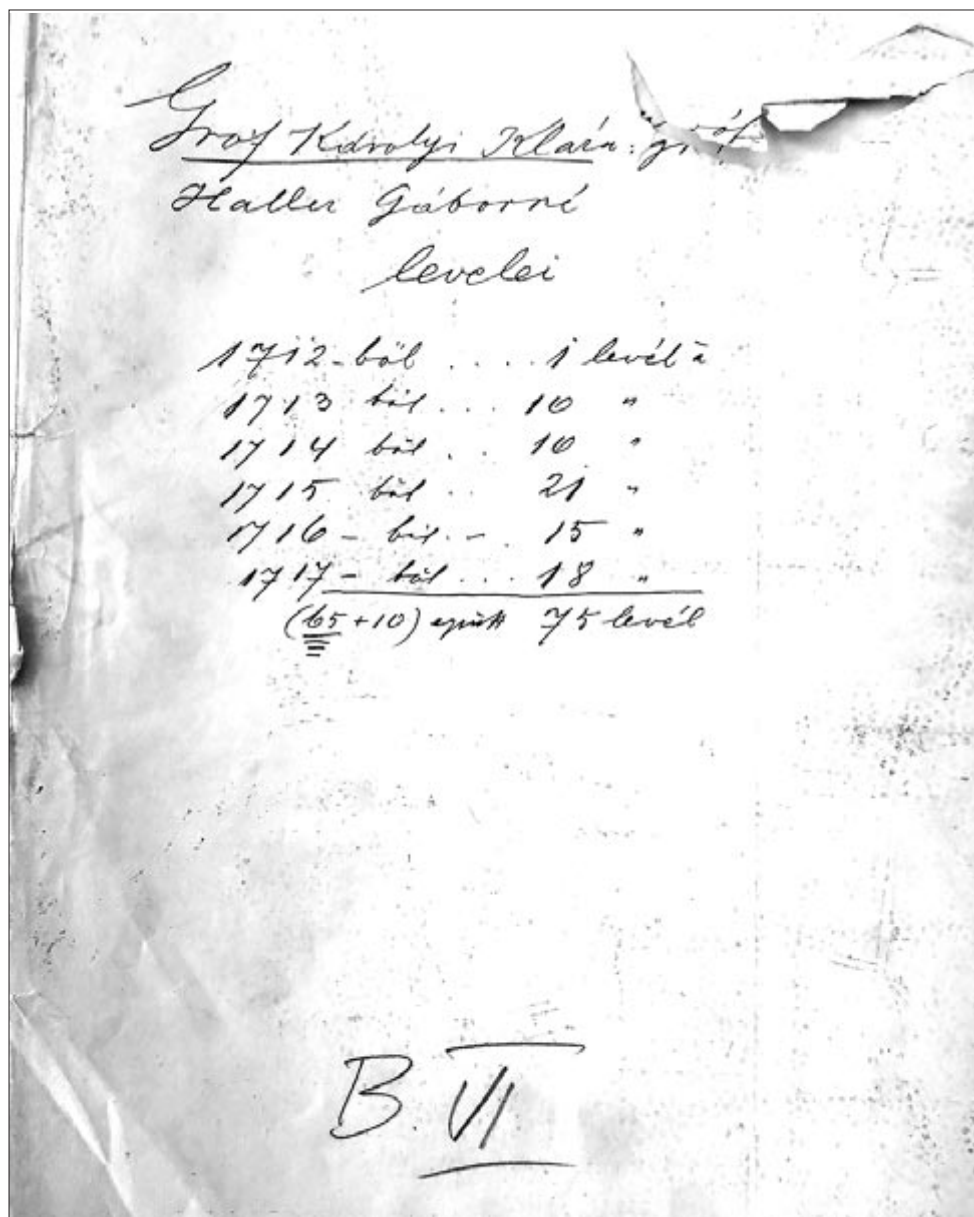
Károlyi Klára, gróf Haller Gáborné levelei

Komán János

Károlyi Klára, gróf Haller Gáborné (1697–1750) gróf Károlyi Sándor főispán, tábornok és gróf Barkóczy Krisztina leánya, III. Haller Gábor (1685–1723) felesége. 1710-ben volt az eljegyzésük. 1711-ben vette nőül a 14 éves Károlyi Klárát. Tizenkét évnyi együttléteük alatt hat gyerekük született, négy fiú és két leány.¹ Károlyi Klára 1712. évtől 1748-ig keltezett levelei közül, eddigi ismereteim szerint, 1107 maradt az utókorra.² Merített papírra írt egy-két-három-négy oldalas levelek, melyeknek jelentős többségét édesapjához, Ferenc öccséhez, kevesebbjét édesanyjához, Barkóczy Krisztinához, nagyanyjához, Koháry Judithoz és a jószágigazgatókhoz írta. Számunkra többek között azért is fontosak ezek a levelek, mert jelentős részüket Kerelószentpálról vitte a lovas posta, de gyakran keltezte leveleit Éradonyból, Gelényesről, Györgyfalváról, Kolozsvárról, Nagykárolyból, Nyírbaktából, Olcsvából stb.³, többnyire azokból a helységekből, ahol családi, anyagi és egyéb érdekeltségei voltak. Helytörténeti jelentőségük mellett családtörténeti és kortörténeti iratoknak is tekinthetők. Adatokat meríthetnek belőlük az egyháztörténészek, genealógusok, helytörténészek, járványkutatók, hadtörténészek, meteorológusok, orvos történészek, építészeti szakemberek és még sokan mások a kétezer oldalnál is terjedelmesebb irathalmazból. Szemléltetőként említem meg, hogy XII. Károly svéd királynak a Nagy Péter orosz cár seregével vívott vesztes poltavai csatája (1709) utáni sikertelen próbálkozásai miatt menekülnie kellett, és maréknyi seregével Erdélyen és Magyarországon keresztül tért vissza hazájába, amiről Károlyi Klára 1714. november 27-én Kerelószentpálról küldött levelében értesítette atyját, Károlyi Sándort. „Egyéb új hírel nem tudok Nagyságodnak kedveskedni, hanem hogy az Svekus most megyen Erdélyen által, gondolom egy mér-földnyire lehet az utolsó trapp ide (...)”⁴ Részletesen számol be arról, hogy miként szerzi vissza a baktai reformátusoktól a templomot, de cserébe a szomszéd faluban, Lorántházán (jelenleg Baktalorántháza) templomot épített számukra. Hasonló alapos

beszámolóval értesíti atyját a kerelószentpáli katolikus templom visszaszerzéséről. Az irodalomtörténészek kíváncsiságát is ébresztgethetik ezek a levelek, tudva azt, hogy a magyar nyelv csinosítója, a Kazinczy által is nagyra becsült, franciából is fordító Haller László, a házaspár fia és unokája, V. Haller Gábor, Montesquieu fő műve és több francia könyv fordítója⁵, Marosugrán alkottak. Nem hagyható említés nélkül az sem, hogy olyan történészek, mint Berkeszi István, aki a négy Haller fiú iskoláztatásáról közölt részletes tanulmányt, nem hivatkozott az édesanyjuk, Károlyi Klára leveleire, melyekben elég sok figyelmet érdemlő adatot találhatott volna.⁶ Az erdélyi, gyulafehérvári katolikus egyházi levéltárba került másolatoknak mindössze kis töredékét használhatták az eddigi Haller-kutatók. A teljes iratanyag a Magyar Nemzeti Levéltárban várja a kíváncsi történészeket.⁷

Ezekről az értékes levelekről méltánytalan lenne írogatni Éble Gábor (1843–1923) történésznek, a Károlyi-iratok levéltárosának említése nélkül. 1863–1864-ben jogot tanult, és 1864–68-ban elvégezte a Magyaróvári Császári és Királyi Gazdasági Felsőbb Intézetet. 1870. júl. 15-én Károlyi György, majd fia, Károlyi Gyula szolgálatába lépett. 1886-tól a levéltár gondozójaként és őrzőjeként kutatott 1901. jan. 1-ig, nyugdíjazásáig. Néhány évvel később, 1907. júl. 1-jén Károlyi László fölkérésére egy éven át kezelte a gazdag Károlyi-levéltárat. Tanulmányainak, könyveinek döntő többségét e család iratainak segítségével állította össze.⁸ Élete utolsó éveiben súlyos anyagi gondokkal küszködött. Az első világháború után elvállalta Károlyi

Éble Gábor történész egyik nyilvántartása Károlyi Klára 1712 és 1717 között írt leveleiről

Károlyi Klára Kolozsváron, 1750-ben készült portréja

Klára leveleinek lemásolását. Mindenik év lemásolt levelei elé jegyzéket mellékel, megjelölte a levelek számát, kihez küldték, és a lemásolt levelekért kért vagy kapott munkadíjat. A lemásolt levelek üresen maradt jobb oldali részére néha rövid megjegyzéseket írt, melyek azt sejtetik, hogy egy dolgozat vagy épp egy könyv megírását tervezte, de ennek a tekintélyes mennyiségű iratanyagának a feldolgozására már nem maradt ideje.

Károlyi Klára házassága idején, férje haláláig írott leveleinek többségét Kerelószentpálról keltezte. A Kerelószentpálról keltezett levelek száma 175, de férjhezmenetele előtt is írt leveleket, melyek a családtagok és más személyek iratai között lapulhatnak.⁹ Az 1723. év után, férje halála után is találkozunk Kerelószentpálról keltezett levelekkel, amit ki kell emelnem, mert olyan megalapozatlan állításról is olvastam, mely szerint alig vagy nem is tartózkodott Kerelószentpálon. Például 1733 júniusának második felétől szeptember 5-ig 12 levelet, 1735. április 14-től szeptember 13-ig 16 levelet, 1736 december 4-től 1737. március 21-ig 21-et keltezett Kerelószentpálról, vagyis az 1735–1737-es évek jelentősebb részét itt töltötte. De ezután a kerelószentpáli leveleknél jóval többet visz a lovas posta Nyírbaktáról, édesanyjától örökölt birtokáról. Sorrendben Ferenc öccse olcsvai kastélyából keltezett levelei következnek. Néha ugyanazon a napon két személyhez is írt.

Károlyi Klára levelei, akárcsak a férje által írtak, aki Károlyi Sándorral és még Rákóczi Ferencel is levelet váltott, nagyon értékesek számunkra, mert a Haller család Erdély gazdasági, politikai, kulturális életében kiemelkedő szerepet játszott. Még hadtörténeti jelentőségük is figyelemre méltó, ha helytörténészként csak arra gondolok, hogy létrehozták a Haller gyalogezredet és a Szentpáli századot.

Hivatkozások

¹ Hetedik gyereke férje halálának napjaiban született, de nem maradt életben. Aldott állapota miatt megkésve értesítették férje haláláról.

² Károlyi Klára 1712 és 1748 között keltezett levelei Éble Gábor történész nyilvántartása szerint: 712 – 1 levél, 1713 – 10, 1714 – 10, 1715 – 21, 1716 – 15, 1717 – 18, 1718 – 20, 1719 – 5, 1720 – 43, 1721 – 14, 1722 – 21, 1723 – 23, 1724 – 19, 1725 – 31, 1726 – 46, 1727 – 44, 1728 – 40, 1729 – 28, 1730 – 39, 1731 – 38, 1732 – 19, 1733 – 38, 1734 – 67, 1735 – 41, 1736 – 79, 1737 – 87, 1738 – 64, 1739 – 56, 1740 – 48, 1741 – 27, 1742 – 26, 1743 – 5, 1744 – 7, 1745 – 5, 1746 – 3, 1747 – 5, 1748 – 1 levél és 23 levél keltezés nélkül.

³ Az említett helységeken kívül még a következőkből keltezett leveleit: Alparét, Bécs, Bátorkeszi, Csongrád, Dara, Doboka, Dobos, Egregy, Erdőd, Erdőszáda, Jánosi, Lorántháza, Majtény, Margitta, Mihályfalva, Nagymás, Peneszlek, Polyica, Pócs, Poroszló, Szentlajos, Szánta, Szeben, Szokoly, Salánk, Segesvár, Surány, Tarcsa, Tótfalu, Vasvár.

⁴ MNL-OL-P 1507-B-VI. (1712–1730)

⁵ Egyik Döbrentei Gáborhoz írt levelében írt erről.

⁶ Berkeszi István: A gróf Haller fiúk iskoláztatása. Századok, 1883. 342-362; 430-452.

⁷ MNL-OL-P 1507-B-VI.

⁸ Sunkó Attila: Éble Gábor: A Károlyi levéltár. In.: Forráskutatás és Történelmi Segédanyagok, IV. évf. 1997/2. szám, 179-193. o.

⁹ HU-MNL-OL-X 10872-52739, Károlyi Sándor által írt levelek. Regisztrata. 1698–1720 (Mf: tekercs). Egyik leánykori levele ezen a filmtekercsen olvasható.

Gyerekszemmel a világ sokkal érdekesebb*

Gyermekről mindenkinek a mikházi szabadegyetemen

A Hagyományok Háza és az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány júliusi mikházi szabadegyetemének fókuszában az oktatás állt. A legkisebbekről szóló előadásokból idézünk szemelvényeket.

Dr. Csermák Zoltán

Dr. Kádár Annamária: Beleszeretni a világot a gyermekünk szívébe

„A gyermek egy kis földönkívüli, akit használati útmutató nélkül itt hagytak. Nem érti a világ rendjét, rendszerét, nem érti, hogy mi mi után következik. Egy végtelen tér veszi körül, nem érti az időt. Ahhoz, hogy megalapozzuk az érzelmi biztonságát, átlátható dolgokra van szükség. Példaként említettem a mondókákat, döcögőket, höcögőket, arcsimogatókat. Még nem érti a nyelvnek a szavait, de a ráismerés öröme ott rejlik benne, s tudja, hogy mi mi után következik. Később is – óvodáskorban, kisiskoláskorban – jelöljük a különböző dolgok helyét vagy rendszerét. Amikor például 'komatátal' fogyasztanak el az óvodában, mindig elhangzik: „Komatátal hoztam, meg is aranyoztam”, s tudják, hogy étkezés következik.

Örömmel látom, hogy a különböző baba-mama klubok, foglalkoztatók keretében ezt újra lehet tanulni, meg lehet érteni ennek fontosságát. Mindenki gyerekkorából hozza a régi emlékeket, s ezek aktíválódnak. Ehhez még szükség van a 'strukturálatlan' időre; ha sietek, akkor ez nem működhet.” (Dr. Kádár Annamária pszichológus, tréner, egyetemi oktató)

Dr. Agócs Gergely: A magyar élőszavas mesemondás visszatanítási módszertana

„A mese egyidős az emberiséggel. Ez nem frázis, amikor a különböző néprajzkutatók az európai civilizáció számára felfedezett kultúrákat elkezdtek vizsgálni, megdöbbenéssel tapasztalták, hogy a mesetípusok központi törzsanagának a különböző változatait mindenhol, akár távoli földrészekben is mesélik. Róheim Géza néprajzkutató, kultúrantropológus példáját említhetem, a tudós Belső-Ausztrália bennszülötteinak kultúráját tanulmányozta, s a szövegfolklor területén megdöbbenéssel tapasztalta, hogy a messzi távolban ugyanúgy mesélik mondjuk a Jancsi és Juliska vagy a Piroska és a farkas ottani változatait. Igen, a mese a társas együttélés alapszabályait összefoglaló műfajcsoport, s az emberek ezeken keresztül tanulják meg, hogyan érdemes élni az életet. Fontos kihangsúlyozni, hogy a műfaj történetei eredetileg nem csak gyerekeknek szóltak. Nézzük

meg, hogy az első magyar népmegyűjtemény hol is keletkezett: Bécs városában, az ott szolgáló magyar huszárok a kaszárnnyában meséltek egymásnak. A fonót is említhetem, éjszakába nyúló téli estéken ott is elsősorban felnőttek meséltek felnőtteknek.” (Dr. Agócs Gergely, a Hagyományok Háza főtanácsadója)

Navratil Andrea: Mondd meg nekem, mit dalolsz, megmondom, ki vagy!

„Mondd meg nekem, mit dalolsz, megmondom ki vagy! – idézhetem Kodály Zoltánt. Igyekeztem biológusként, gyakorló tanárként és énekesként is elmondani, miért érdemes mindennap énekelni. Önmagunk megismerését, belső világunk kiteljesedését szolgálja, mint Kodály is megfogalmazta. Hiszem és vallom, hogy ez igaz: lehetőség és ajándék, amit a Jóistentől kaptunk, hogy egészségesek legyünk. Nem lehet egyszerre félni és énekelni, s ez nagyon fontos a mai világban. A mai fiatalok – a hagyományörző iskolák és néptáncközösségek kivételével – 'fogyasztják a zenét', nagyon keveset énekelnek. Feladatunk ennek a megfordítása. Szerencsére vannak eredményeink, például a táncházmozgalom

énekkultúrára való ráhatása megvan, s reneszánszát éli.” (Navratil Andrea népdalénekes, tanár)

Dr. Sándor Ildikó: Ölbéli játékok csoportos foglalkozásokon

A hagyományos paraszti család életében az ölbéli játék volt az első játéktípus, amivel a gyermek találkozott. Ez volt egyébként a művészettel, az esztétikummal való első találkozási pontja is. Milyen játékról is beszélünk? Egy nagycsaládban valaki, nagyobb testvér, szülő, nagyszülő, keresztszülő vagy szomszéd ölbe veszi a gyermeket, tenyeresdit, mint 'kerekeske-dombocskát', kézfej-csipkedőt, mint 'csip-csip csóka' játszik vele. Ezek spontánul kezdődtek, ölbe kapták a gyereket, majd mindenki ment a dolgára. Az intimitás, a közvetlen testtel való játék egyrészt az érzelmi, bizalmi kapcsolatot erősítette a felnőtt és a gyerek között, másrészt – egyéves kor alatt – tisztázta, meddig tartok én, a testhatáram, és hol kezdődik a külvilág. Ez a játék tudást közvetített a világról, de játékos formában. Az első világháború környékén mindenki tudott 30-40 játékot, a következő generációban ez elharmadodott, újabb emberöltőnél ez megismétlődött, így ma három-négy játék ismert. Viszont a '90-es évektől elindultak a visszatanítási vonatkozó kezdeményezések, ami ígéretes. (Sándor Ildikó, a Hagyományok Háza közművelődési és tudományos szakcsoport vezetője)

Tálas Ágnes Judit: Ciróka, maróka...

– A testséma fejlesztése és az érzelmi tapasztalatszerzés mélyítése népi játékokkal, mondókákkal óvodás- és kisiskoláskorban

„Azért választottam ezt a címet, mert a 'cirókában' ott rejlik a kellemes és vágyott érzés, az érintés, a 'marókában' viszont van egy kis kellemetlen felhang. A játékokban s magában az életben e kettősség mindig jelen van; a játékok segítségével nagyon sokat lehet segíteni a gyerekeknek, hogy a különböző érzelmeket megtapasztalják és kezelni tudják. Ugyanakkor a testsémafejlesztés a másik fontos, kedvelt témám. Mind a szülők, mind a pedagógusok tisztában vannak vele, hogy elengedhetetlen – akár az írás-olvasás tanulásánál –, hogy a gyermek ismerje a saját testét, az irányokat, s hogy a térben jól tudjon tájékozódni. Ezekben a testsémajátékokban mindig ott van az érzelmi fejlesztés, s az érzelmi tapasztalatok megélése. A számítógépes világban nekünk, pedagógusoknak a területet fejlesztenünk kell. Önmagunkban is: ismerjünk minél több játékot, s legyünk képesek a mai világban is felkelteni a gyerekek érdeklődését.” (Tálas Ágnes Judit óvodapedagógus, a Lipinka program alapítója)

* Csukás István gondolata

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDÓNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK, ÁTLÁTSZÓPONYVA-BEÉPÍTÉS és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok nagy választékban. Tel. 0745-379-638. (67083-I)

TERMOPÁN ablakokat, ajtókat gyártunk és szerelünk német REHAU profilokból. Tel. 0745-379-638. (67083-I)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balzsamozás, temetkezés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (67049-I)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefonszámon. (20328-I)

A LUMEA CÉG felvesz nőket termelésbe a jeddi üzemébe. Tel. 0745-520-408. (67416-I)

A KORONKAI VIM SPECTRUM gyógyszergyár GÉPKEZELŐT keres. Feladata: gyártósori gépek beállítása, működtetése és karbantartása. Előnyt jelent a szakmai (műszaki) tapasztalat. Önletrajtót a vim@vimspectrum.ro e-mail-címre várunk. Érdeklődni a 0365/801-804-es telefonszámon lehet. (sz-I)

AZ OLIGRAF átképez és alkalmaz mechanikában, valamint festésmázolás terén jártas munkaeerőt. Fényképes önletrajtót várunk WhatsAppon a 0725-917-420-as telefonszámra. (sz-I)

AZ OLIGRAF TERMÉK- ÉS SZOLGÁLTATÁSÉRTÉKESÍTŐT alkalmaz. Fényképes önletrajtót várunk WhatsAppon a 0725-917-421-es telefonszámra. (sz-I)

FÜLÖP FERENC magánvállalkozó, 30 éves tapasztalattal, **SÍRKERETEZÉSI MUNKÁLATOKAT VÁLLAL GARANCIÁVAL** mozaikból, gránitból. Más szolgáltatások: sírlefedés, betűvésés, régi sírhelyek felújítása és tisztítása. Tel. 0744-616-250, 0744-249-414. (20338)

Eladási közlemény

A Maros Megyei Közpénzügyi Hivatal a székhelyén (Marosvásárhely, Dózsa György utca 1–3. szám) **szeptember 12-én 11 órai kezdettel nyilvános árverésen értékesíti** az alábbi cég ingó javait, a költségtérítéssel szembeni adósság behajtása céljából:

S.N.T.F.M. CFR MARFÁ RT., Bukarest, I. kerület, D. Golescu út 38. szám

Elnevezés	Kikiáltási ár (lej/darab)	Héa
Mozdony LE 5100 kW NR. 40-0317-0	2.675.690	19%
Mozdony LE 5100 kW NR. 40-0330-3	2.717.262	19%
Mozdony LE 5100 kW NR. 40-0499-6	2.892.964	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0328-9	188.110	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0602-7	258.862	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0684-0	287.636	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0784-3	309.256	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 62-0815-1	1.290.475	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0836-6	307.567	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0906-8	317.768	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0912-0	319.484	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-0973-2	343.986	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-1045-8	297.524	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 80-0018-4	247.405	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 81-0048-9	247.405	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 80-0097-8	247.405	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 81-0274-1	247.405	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 80-0465-7	247.405	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 80-0515-4	247.405	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 81-0545-9	247.405	19%
Mozdony LDH 180 CP NR. 96-0005-7	66.799	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 81-0535-0	1.204.270	19%
Mozdony LDE 2100 CP NR. 60-1240-0	1.420.993	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 81-0560-8	1.209.380	19%
Mozdony LDH 1250 CP NR. 86-0012-4	1.083.690	19%

A javak a 2015. évi 207-es pénzügyi törvény 250. cikkelyének 11. és 14. bekezdése értelmében eladhatók a felajánlott legmagasabb összegért, ha az kevesebb is, mint a kikiáltási ár, de nem kevesebb, mint a becsár 75%-a. Első árverés; a javak nincsenek megterhelve, nincs óvás bejegyzve.

Felkérünk mindenkit, aki valamilyen címen jogot formál a fenti javakra, hogy jelenjen meg az árverés kifizető időpontján a megadott helyszínen, és mutasson be vételi ajánlatot.

A vásárlásban érdekelteket felkérjük, hogy az árverés előtti napig mutassák be a következő iratokat: a vételi ajánlatot, az indulási ár 10%-át kitevő részvételi díj kifizetését igazoló dokumentumot – az összeget a marosvásárhelyi Állami Kincstárhoz kell befizetni, címzett: a Brassói Regionális Közpénzügyi Főigazgatóság – Maros Megyei Közpénzügyi Hivatal, számlaszám: IBAN RO95TREZ476506701XXXXXXX, adószám 4322637; esetenként az ajánlattevőt képviselő személy meghatalmazását, román jogi személyek a Cégbíróság által kibocsátott cégbejegyzési okirat másolatát, külföldi jogi személyek a cégbejegyzési okirat román nyelvű fordítását, román magánszemélyek a személyazonosságát igazoló irat másolatát, külföldi magánszemélyek pedig a személyi/útlevél másolatát és saját felelősségre tett nyilatkozatot, hogy az illető nem az adóst képviseli.

Dénes Irén igazgatóhelyettes
Gheorghe-Vasile Vlasi osztályvezető

RONCSAUTÓPROGRAM 2023

Eladná régi autóját? Most lehetősége van LEADNI akkor is, ha NEM kíván új autót vásárolni.

Szállítást, forgalomból kiíratást és helyben fizetést vállalunk!

Információkért hívjon a 0741-022-199-es számon. (-)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓ 2250 m² terület Jedd és Szentivány közt, a főúton. Ugyanott jobbra, az erdő alatt 2x3700 m². Tel. 0745-861-522. (19618-l)

VÁSÁROLOK mezőgazdasági területet a következő helységekből: Marosszentkirály, Názánfalva, Csitt-szentiván, Mezőbergenye, Mezőpanit, Székelysópatak, Harc, Száltelek, Székelyuralk, Mezőbánd. Tel. 0744-793-460. (67393-l)

ELADÓ törökbúza nagyobb mennyiségben, hallókészülék, két hold erdő. Kiadó veteményeskert megmunkálásra. Tel. 0265/314-488. (20390)

ELADÓ öntvény melegítőkályha, fával és gázzal működik, illetve kandalló melegítő kályhacsővel (fával és gázzal is működik). Tel. 0740-086-654. (20473)

ELADÓ 14 ár beltelek Nyárádszentimrén, beton alapú, parkettes téglaházzal – két szoba, kamra, nyári konyha, gabonás, fásszín, konyhakert és gyümölcsös. Tel. 0265/262-537, 14 óra után. (20457-l)

ELADÓ sírhely a marosvásárhelyi katolikus temetőben. Tel. 0755-681-494. (20507)

RABLAPROGRAMBA illő autót vásárolok, az elszállítását és forgalomból való törlesztését vállalom. Tel. 0748-882-828. (20509-l)

KIVÁLÓ minőségű nemesszőlő-bor nagy és kis mennyiségben eladó. Tel. 0770-954-269. (20520-l)

ELADÓK márványlapok. Tel. 0727-576-420. (20522-l)

ELADÓ ruhás-, vitrines szekrény, kihúzható kanapé, Ileana varrógép, vadonatúj perzsaszőnyeg, varrott asztalterítő, párnahuzat és függönyborító. Tel. 0749-753-070. (20530-l)

LAKÁS

NYUGDÍJAS férfi kiadó üres szobát keres Marosvásárhely környéki faluban. Tel. 0758-941-261. (20481)

ELADÓ ház Nagyadorjánban. Tel. 0756-887-408. (20475)

ELADÓ I. osztályú központi garzon a rádióstúdió környékén, magasföldszint, csendes környezetben, zöldövezettel körülvéve, a nap felé néző, megfelel lakásnak, üzletnek, férfivagy női fodrászatnak. Ára 51.000 euró. Tel. 0747-504-677. (20523-l)

SÜRGŐSEN eladó kétszobás lakás Marosvásárhelyen, a Hunedoarei utcában, 3. emeleten, 35 m². Tel. 0740-016-108. (20526-l)

ELADÓ háromszobás lakás az Unirii negyedben, ára 78.000 euró. Tel. 0741-224-592. (20528-l)

MINDENFÉLE

VÁLLALOK tetőjavítást, ács munkát, tetőfedést bármilyen cserepes lemezzel, szigetelést, festést. Tel. 0720-345-360. (20305-l)

RELAX MASSZÁZST vállalom. Tel. 0752-901-597. (20235-l)

KÉSZÍTEK képrámát magasfényű natúr fenyőlécből, nagyobb mennyiségben is. Tel. 0743-211-281. (20489-l)

KÉSZÍTÜNK gránitból, mozaikból sírkeretet, kriptát, fedlapot stb., és vállaljuk sírok javítását. Elérhető árak, részletre is. Tel. 0770-873-809. (20357-l)

TV-, MOSÓGÉPJAVÍTÁS a kliens lakásán. Tel. 0740-527-205. (20469)

BÁRMILYEN típusú tetőfedést vállalom, fából teraszt készítek, festünk, meszelünk, szigetelünk. Tel. 0770-859-839. (20421-l)

VÁLLALUNK: szobafestést, szigetelést, bármilyen kisebb javítást. Készítünk új háztetőt, virágcserepet lemezből. Tel. 0756-596-889, Berecki Sándor. (20474-l)

TETŐFEDŐ BÁDOGOS vállal tetőkészítést, külső-belső szigetelést, meszelést, javítást és bármilyen munkát, takarítást stb. Tel. 0747-508-707. (20425)

VÁLLALUNK bármilyen típusú tetőfedést, kisebb javítást, külső-belső munkát 10% kedvezménnyel. Tel. 0720-313-818. (20421-l)

SZAKEMBER vállal bármilyen építkezési munkát, javítást. Anyagot biztosítunk. Tel. 0724-148-390, 0743-581-952, Csaba. (20408)

VÁLLALUNK tetőjavítást, cserépforgatást, vaskapuhegesztést és bármilyen építkezési munkát (saját anyagból is), vakolást, meszelést, szigetelést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0724-148-390, 0743-581-952, István. (20408)

SZAKEMBER vállal bádógosmunkát, tetőjavítást, meszelést, vakolást, vaskapuhegesztést, kerítéskészítést. Mindenféle anyagunk van raktáron. Tel. 0734-938-711, István. (20409)

TAPASZTALT szakember vállal tetőjavítást, szigetelést, meszelést, kerítéskészítést, járólappal lerakást. Tel. 0759-653-510, András. (20464)

TERMOPÁN ajtókat, ablakok javítása, szűnyoghálókat, rolókat rendelésre. Tel. 0771-383-725. (20527)

BETEG édesanyám mellé keresek segítséget reggel 8 és délután 2 között. Édesanyám még kommunikál és kooperál, mindennap kellene sétáltatni. Tel. 0737-879-159. (20535-l)

MEGEMLÉKEZÉS

Hozzát már csak a temetőbe mehetünk, virágot csak néma sírodra tehetünk. Jóságos szíved a föld alatt pihen. Elmentél tőlünk, mint a lenyugvó nap, de szívünkben örökké megmaradsz.

Fájó szívvel, könnyes szemmel emlékezem augusztus 25-re, amikor örökre elmentél, drága feleségem, **RÁCZ VILMA**. Emlékedet fájó szívvel és szeretettel őrzöm hét év után is, és amíg élek, mindig. Miklós. (20495)

Fájó szívvel emlékezünk augusztus 26-án az Amerikában 47 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt ifj. **SOÓS ÁRPÁD** volt analitikus mérnökre halálának 10. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Bánatos édesanyja, Pika, Tímea és a rokonok. (20505-l)

Nem vársz már minket ragyogó szemekkel, nem örülsz már nekünk szerető szíveddel. Hisszük, hogy égi otthonodban békére lertél, hisz te a jónál is jobbat érdemeltél.

Kedves emléked örökké őrzi szívünk, s mindenért, mi voltál, hálásak vagyunk. Nyugodj békében, örökké szeretünk! Szomorú szívvel és soha el nem múló szeretettel emlékezünk a szeretett férjre, édesapára, nagytatára, dédtatára, apósra, id. **SZÁSZ ISTVÁNRA**, aki ma, augusztus 25-én egy éve távozott el az örök hazába. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Örökké a szívünkben élts! Felesége, három gyermeke és családjuk. (20512-l)

„Csendes legyen álmod, találj odafönn örök boldogságot!”

Fájó szívvel emlékezünk a szeretett testvérrre, sógorra, nagybátyára, id. **SZÁSZ ISTVÁNRA**, aki augusztus 25-én egy éve távozott el közülünk. Emléke örökké élni fog szívünkben! Testvére, Zsuzsanna és családjá. (20513-l)

Lelked, mint fehér galamb, csendesen messzire szállt, hiába keresünk, könnyes szemünk már többé nem talál. De tudjuk, hogy a csillagok között a legfényesebb Te vagy.

Utat mutatsz, mert szívünkben örökre itt maradsz.

Mély fájdalommal és soha el nem múló szeretettel emlékezünk augusztus 25-én **ERCSEI ZOLTÁNRA** halálának harmadik évfordulóján. Emlékét, míg élünk, őrizzük. Felesége, gyermekei, unokái, dédunokái, rokonai és mindazok, akik szerették. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! (20517)

„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek.”

Ezen a napon nehezebb a szó, erősebben marcangol a hiány fájdalma, jobban keresünk. A gyász fájdalmával, de elmúlni nem tudó szeretettel, az örök életbe vetett hittel emlékezünk halálának negyedik évfordulóján **BÉRES ZOLTÁNRA**.

Szerettei. (20514-l)

Hallani vélem hangod, pedig oly nagy itt a csend.

A néma hiány fojtogat szívem mélyén, egész lent.

Egyetlen kincsem az emléked, örökre az enyém, mert én ezzel élek. Mikor becsukom a szemem, újra szép kezded fogom, és együtt megyünk a végtelen úton.

Drága jó lányom, a szívemben, lelked a lelkemben örökké él. Jóságod, mosolygó arcod, féltő szereteted sohasem felejttem el.

Sírig tartó fájdalommal emlékezem augusztus 26-án egyetlen, drága jó gyermekemre, a marosugrai

FENISER BÜKKÖSI ANNAMÁRIÁRA

halálának nyolcadik évfordulóján. Nyugodjál csendesen!

Szerető édesanyád. (20525-l)

Tudjuk, hogy nem jöhet, mégis egyre várjuk, enyhíti hiányát, ha álmainkban látjuk.

Az ész megérti, de a szív soha, hogy egyszer majd mi is elmegyünk, ahol ő van, oda.

Az élet múlik, de akit szeretünk, arra életünk végéig könnyes szemmel emlékezünk.

Fájó szívvel emlékezünk augusztus 26-án

SZÉP DOMOKOS

volt mozdonyvezetőre

halálának első évfordulóján. Szívünkben örökké élni fog. Nyugodj békében!

A gyászoló család. (20199-l)

Fájó szívvel emlékezünk augusztus 25-én a szeretett férjre, drága jó édesapára, nagyapára, a nyomáti **SÓFALVI ANDRÁSRA** halálának 7. évfordulóján. „Kinek szíve nemes volt, keze dolgozó, élete nehéz volt, álma legyen boldog.” Szerető családjá. (sz-l)

Földi utad tizenegy éve lejárt, csillagok útján utazol tovább. Az idő múlik, a fájdalom megmarad, de a szívünk mélyén mindig velünk vagy. Szomorú és fájó szívvel emlékezünk augusztus 25-én a legjobb gyermekre és testvérrre, **NAGY LORÁNDRA** halálának tizenegyedik évfordulóján. Emléked mindig áldott maradj. Bánatos édesanyád és testvéred. (20518-l)

Fájó szívvel emlékezem drága édesanyámra, **NAȘCA ILONÁRA** szül. Oláh halálának első évfordulóján. Gondoskodó szeretete, mosolya, szavai emléke örökre bennem marad. Békés pihenése legyen áldott mindörökre. Szerető, emlékező leánya, Judit és testvére, Jóska. (20519-l)

ELHALÁLOZÁS

Fájdalommal tudatjuk, hogy a szerető férj, apa, nagyapa, dédapá,

KOVÁCS CAROL maroskeresztúri lakos 87 éves korában, 2023. augusztus 23-án, hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése augusztus 26-án 13 órakor lesz a keresztúri temetőben. Virággal búcsúzunk. Gyászoló családjá. (20529-l)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagytata, testvér, rokon, szomszéd és jó barát,

BALÁZS LAJOS életének 78. évében elhunyt. Temetése 2023. augusztus 25-én, pénteken 14 órakor lesz a mezőmadarasi sírkertben, református szertartás szerint. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Sosem feledünk, drága tata! A gyászoló család. (sz-l)

Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy a szeretett élettárs, édesapa, nagyapa, rokon és jó barát,

DEÁK MIKLÓS vegyész-kutató életének 81. évében, méltósággal viselt hosszas szenvedés után csendesen megpihent. Temetése augusztus 25-én, pénteken 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! A gyászoló család. (-l)

MAGYAR NŐTAEEST

2023. augusztus 26-án, szombat este 6 órától a marosvásárhelyi Kultúrpalota nagytermében

Farkas Mónika **Cyártás Kinga** **Koós Éva** **Miklós Szilvia** **Vigla Ibolya**

Ábrám Tibor **Bányai Márton** **Bodó Loránd Csaba** **Fülöp Zoltán**

valamint a Népművelési Iskola vendégei: **Szűcs Boglárka**, **Ferencai Átila**, **Borobai Rózsika**, **Tandoni Sallágyi Mária - Szókratész**

Műsorvezető: **Gorbai Mária Melinda**
Zenél: **Farkas József és népzenekeze Magyarországról**

Támogatók és médiapartnerek:

Táncol a **"Marosvásárhelyi Székely Néptáncosok"** csoportja, **Jakab Melinda** vezetésével.

Jegyek elővételben a Kultúrpalota jegypénztáránál, illetve a helyszínen. Egy jegy ára 25 lej.

MINŐSÉGI GRÁNIT SÍREMLÉKEK MÁR 5 990 RON-TÓL!

FEDLAPPAL ÉS FEJKÖVEL

AZ AJÁNLAT A KÉSZLET EREJÉIG ÉRVÉNYES!

transGranit
Gránit síremlékek forgalmazása

NYÁRÁD TŰ, FŐ ÚT, 446/B (KÖZEL A SÖRGYÁRHOZ),
TEL: 0265-328663, 0738-795191,
WWW.TRANSGRANIT.COM

ETV EUROPEAN TELEVISION

NŐSZEMKÖZT
Csatlos Tündével

MINDEN PÉNTEKEN 21 ÓRÁTÓL

INGYENES STERILIZÁLÁSI KAMPÁNY
A gazdás és gazdátlan kutyák és macskák számára

A Városi Kertészet a Városi Kutyamenhelyen keresztül ingyenes sterilizálási kampányt hirdet Marosvásárhelyen, a gazdával rendelkező és gazdátlan kutyák és macskák számára.

A kampányra a **Prut utca 24.** szám alatt található **kutyamenhely rendelőjében** kerül sor.

Időpontot a **0725-609.434**-es telefonszámon lehet kérni, hétfőtől péntekig, **8:00 és 15:00** óra között.

Marosvásárhelyi Kutyamenhely

Prud utca 24. szám alatt található kutyamenhely

CityTV MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a **DIGI** hálózatban

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás

Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Douglas Murray
HÁBORÚ
A NYUGAT ELLEN

Stephen King
MINÉL VÉRESEBB

Keresse fel kávézónkat a vásárhelyi könyvesboltban!

Stephen King
Minél véresebb

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám